

Αρ Γε 677

Τ.Ε.Ι. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ Σ.Δ.Θ.
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

1017
23

ΤΤ 2000-0577

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Σπουδάστρια

Αθανασία Καραδήμου

Εισηγήτρια

Σπυριδούλα Αλεξοπούλου

Σπυριδούλα Αλεξοπούλου

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 1995

Τ.Ε.Ι. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ Σ.Δ.Ο.
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Σπουδάστρια

Αθανασία Καραδήμου

Εισηγήτρια

Σπυριδούλα Αλεξοπούλου

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 1995

Στην οικογένειά μου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος

Εισαγωγή

1.	ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	7
2.	ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ.....	10
3.	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ.....	12
3.1.	Ευρωπαίοι υπήκοοι.....	16
4.	ΚΛΑΔΟΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ.....	17
4.1.	Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας.....	21
4.2.	Στατιστικά στοιχεία.....	23
4.3.	Ανεργία - Οικονομική - Κοινωνική Κατάσταση.....	26
5.	ΦΥΛΕΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ.....	29
5.1.	Συνθήκες ζωής αλλοδαπών.....	33
5.2.	Αποδοχές αλλοδαπών.....	36
6.	ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ.....	38
6.1.	Κοινωνική ασφάλιση.....	46
7.	ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ.....	49
7.1.	SOS ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ.....	54
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	56
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	59
	Ο ΝΟΜΟΣ 1975/91.....	60
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	68

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η ολοκλήρωση της φοίτησής μου στο Τ.Ε.Ι. ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙΟΥ της ΣΧΟΛΗΣ Σ.Δ.Ο. του τμήματος Λογιστικής, προϋπέθετα την εκπόνηση πτυχιακής εργασίας.

Επέλεξα το θέμα σχετικά με την «Εργασία των αλλοδαπών στην Ελλάδα» επειδή είναι ένα επίκαιρο θέμα με διεθνή προέκταση. Είναι ένα πολύπλευρο αντικείμενο με επιμέρους δεσμική, ασφαλιστική και κοινωνική διάσταση.

Αντιμέτωπισα αρκετές δυσκολίες, όσο αφορά την εντόπιση και συλλογή των στοιχείων που χρειαζόμουν, για την προσέγγιση του θέματος.

Παράλληλα με την βιβλιογραφική επεξεργασία του θέματος, υλικό συγκεντρώθηκε και από συναντήσεις που είχα με αρμόδια με το θέμα πρόσωπα.

Προκειμένου να συλλέξω τα απαραίτητα στοιχεία συναντήθηκα με τους:

- 1) κ. Πολυζωγόπουλο, πρόεδρο του Ε.Κ.Α. εργατοϋπαλληλικού κέντρου Αθηνών.
- 2) κ. Βίκυ Γκέκα, γραμματέα του προέδρου του Ε.Κ.Α.
- 3) κ. Βέτα Χονδρορίζου, υπάλληλο της Εθνικής Ασφαλιστικής.
- 4) κ. Αστέρω Χριστοδουλίδου, Δημοσιογράφο.
- 5) κ. Δημήτρη Κατσορίδα, απόφοιτο του Τ.Ε.Ι. Μεσολογγίου υπάλληλο της ΓΣΕΕ και συγγραφέα του βιβλίου «Ξένοι (;) Εργάτες στην Ελλάδα».
- 6) κ. Σαραβανού, υπάλληλο του Υπουργείου Εργασίας.
- 7) κ. Ανδριανή Μαρδάκη, Πρόεδρο της SOS RACISME.

Στην προσπάθειά μου να καλύγω το θέμα χρησιμοποίησα σαν υλικό -βιβλία, δημοσιεύματα και άρθρα του ημερήσιου και περιοδικού τύπου τα οποία αναφέρονται σε ζητήματα αλλοδαπών, τα περισσότερα από τα οποία τα βρήκα στην βιβλιοθήκη του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών.

Ευχαριστώ όλους θερμά για την βοήθεια που μου έδωσαν και ιδιαίτερα τον κ. Γεώργιο Καρατζά, τον Αναστάσιο Στάθη, τον κ. Σπύρο Βολημίτη και ιδιαίτερα την καθηγήτριά μου κ. Σπυριδούλα Αλεξοπούλου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια η εργασία των αλλοδαπών εργαζομένων αποτελεί ένα φαινόμενο το οποίο έχει αρχίσει να παίρνει μεγάλες διαστάσεις. Είναι ένα θέμα, για το οποίο δεν υπάρχουν επεξεργασμένα αξιόπιστα στατιστικά στοιχεία.

Η εργασία χωρίζεται σε επτά κεφάλαια.

Στο πρώτο κεφάλαιο, γίνεται μία ιστορική αναδρομή, στο πως ξεκίνησε το κάλεσμα ξένου εργατικού δυναμικού στη χώρα μας.

Στο δεύτερο μελετάμε τις αιτίες οι οποίες ανάγκασαν πληθυσμιακά κύματα να εγκαταλείψουν τις πατρίδες τους και να αναζητήσουν ένα καλύτερο αύριο σε άλλες πιο αναπτυγμένες οικονομικά χώρες.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναφέρονται οι κατηγορίες των μεταναστών.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, αναφέρεται η αγορά εργασίας των αλλοδαπών δηλαδή σε ποιούς κλάδους οικονομικής δραστηριότητας απασχολούνται, ποιά είναι τα στατιστικά δεδομένα του Υπουργείου Εργασίας και το κεφάλαιο κλείνει με αναφορά στην οικονομική κατάσταση και την ανεργία.

Στο πέμπτο κεφάλαιο, εξετάζουμε τις φυλετικές διακρίσεις που γίνονται απέναντι στους αλλοδαπούς, τις συνθήκες ζωής τους και τις αποδοχές που απολαβαίνουν από την εργασία που προσφέρουν.

Στο έκτο κεφάλαιο, εξετάζεται το νομικό καθεστώς και θέματα ασφαλιστικής κάλυψης των αλλοδαπών.

Και στο έβδομο παρατίθενται οι προτάσεις του συνδικαλιστικού κινήματος, οι θέσεις που κρατούν οι αλλοδαποί απέναντι στα συνδικάτα, καθώς επίσης και αναφορά στις προτάσεις της διεθνούς οργάνωσης SOS ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η Ελλάδα ήδη από τον προηγούμενο αιώνα ήταν μία χώρα εξαγωγής εργατικού δυναμικού. Στην αρχή του 20^{ου} αιώνα εργατικό δυναμικό από την Κεντρική Ελλάδα, Ήπειρο και Πελοπόννησο μετανάστευσε με προορισμό τις Η.Π.Α., ενώ κατά την δεκαετία του 50-60 η Μακεδονία τροφοδότησε την αγορά εργασίας της Ευρώπης (Βέλγιο, Γερμανία, Σουηδία, Αυστραλία).

Το κύμα μετανάστευσης των Ελλήνων προς άλλες χώρες ατόνησε στο τέλος της δεκαετίας του 60. Ήδη από την δεκαετία του 50 και μετά οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα αρχίζουν να αναπτύσσονται με αποτέλεσμα να υπάρχει ζήτηση σε εργατικό δυναμικό. Ενώ οι προσλήψεις στον τριτογενή τομέα είναι μεγάλες παράλληλα παρατηρούμε έλλειψη εργατικών χεριών στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα γιατί ζωντανό μέρος του Ελληνικού εργατικού δυναμικού είχε ήδη μεταναστεύσει.

Αποτέλεσμα του παραπάνω φαινομένου αποτελεί η έλευση ξένων εργατών.

Αφορμή αποτελεί ο Σύνδεσμος Ελλήνων Βιομηχάνων (ΣΕΒ). Αφού οι κενές θέσεις δεν μπορούν να καλυφθούν από Ελληνικό εργατικό δυναμικό προφανώς έπρεπε να καλυφθούν από ξένο. « Δεν υπάρχουν πλέον σύνορα για την απασχόληση » με την έκφραση αυτή, ο ΣΕΒ δίνει τη γενεσιουργό αιτία της σημερινής κατάστασης. Ο ΣΕΒ όμως δεν αναφέρει πουθενά ότι ενώ υπάρχουν κενά στο αναγκαίο εργατικό δυναμικό, συνεχίζεται η μετανάστευση και η ανεργία στον αγροτικό πληθυσμό.

Ο ΣΕΒ τώρα «Ζητάει την κινητοποίηση όλων αυτών των κατηγοριών για τις ανάγκες της παραγωγής στην οποία δίνει μια και μόνη διάσταση: την αύξηση κέρδους»⁽¹⁾. Η μετάκληση ξένων εργατών δεν αποβλέπει στην κάλυψη των κενών θέσεων του εργατικού δυναμικού. Το εργατικό αυτό δυναμικό

⁽¹⁾ : Ε. Καβουριάρη «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ», Εκδόσεις «Κάλβος», Αθήνα 1974, σελ. 42

υπάρχει με τη μορφή ανέργων και υποαπασχολούμενων. Υπάρχει, τέλος με τη μορφή εκατοντάδων χιλιάδων μεταναστών στις χώρες της Δ.Ευρώπης. Η μετάκληση ξένων εργατών αποβλέπει στην καθήλωση των μισθών και ημερομισθίων, στη χειροτέρευση επομένως των συνθηκών ζωής και εργασίας για τον εργαζόμενο πληθυσμό.

Η χώρα μας κατατάσσεται μεταξύ των χωρών εκείνων, οι οποίες σήμερα δέχονται μετανάστες. Παρουσιάζει υψηλή πυκνότητα αιτούντων από γειτονικές χώρες καθώς το 80% σχεδόν των αλλοδαπών που βρίσκονται στην Ελλάδα προέρχονται από έξι εθνικότητες (Τούρκοι, Ιρακινοί, Πολωνοί, Ιρανοί, Ρουμάνοι και Αλβανοί).

Όλοι αυτοί οι άνθρωποι αφήνουν τα σπίτια τους, την γη τους και εδώ αναφερόμαστε στα άτομα από τις τριτοκοσμικές χώρες και ξεκινούν να κάνουν μία νέα αρχή για να βελτιωθεί η ζωή τους. Αυτή η εκροή μεταναστών, που παρατηρείται στις μέρες μας θα μπορούσε να αποδοθεί σε διάφορες αιτίες. «Ένα πρώτο σημείο αναφοράς είναι η ένταση των περιφερειακών διενέξεων. Παράλληλα μία έκδηλη αυταρχικότητα των πολιτικών εξουσιών του τρίτου κόσμου, συμβάλει στην αύξηση των μεταναστευτικών πιέσεων. Μία αυξανόμενη ανισότητα διανομής του παγκόσμιου πλούτου σε βάρος των χωρών αυτών σε συνδυασμό με τους υψηλούς δείκτες γεννητικότητας οδηγεί πληθυσμιακά κύματα προερχόμενα από Αφρική και Ασία να αναζητήσουν μία καλύτερη τύχη και στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο. Τέλος λόγω των πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών αλλαγών που συντελέστηκαν στην Ανατολική Ευρώπη, παρατηρούνται σημαντικές μετακινήσεις πληθυσμών τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Ελλάδα.»⁽¹⁾

Όσο αυτές οι εξελίξεις θα είναι ρευστές τόσο οι μεταναστευτική πίεση θα συνεχίζεται. Και η χώρα μας αρχίζει να νιώθει αυτές τις πιέσεις.

Το φαινόμενο της μετανάστευσης προς τη χώρα μας έχει απασχολήσει τον Έλληνα πολίτη και έχει προβληματίσει έντονα και τον πολιτικό κόσμο.

⁽¹⁾: «ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ Ι.Κ.Α. ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ & ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ»
Β. Γαμβρούδη, Τεύχος 314, 3/1993, σελ. 162

Η εργασία των αλλοδαπών ήταν αντικείμενο ατελούς ρύθμισης ή δεν απασχόλησε τον νόμο σε όλη του την έκταση. Το κύριο νομοθετικό κείμενο ήταν ο ν.4310/29 και πρόσφατα αντικαταστάθηκε-συμπληρώθηκε με τον ν.1975/91. Παράλληλα επειδή πρόκειται για ένα αντικείμενο με διεθνή διάσταση γίνονται προσπάθειες να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα σε συνέδριο της CES (Συνομοσπονδία Ευρωπαϊκών Συνδικάτων).

Ελπίζουμε ότι θα βρεθούν κάποιες λύσεις στο προσεχές μέλλον, γιατί οι άνθρωποι πρέπει να είναι ίσοι μεταξύ τους, έχοντας ίδια δικαιώματα στην εργασία, στη μόρφωση, στη γυχαγωγία, στη ΖΩΗ, είτε είναι λευκοί, είτε μαύροι, είτε κίτρινοι, είτε ερυθροί. Η λύση αυτού του προβλήματος, έστω και μερική, θα αποτελέσει ένα μεγάλο βήμα στην προαγωγή της παγκόσμιας ειρήνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

Στη χώρα μας σήμερα παρουσιάζεται ένα από τα πιο εκρηκτικά φαινόμενα που απασχόλησαν την Ελληνική κοινωνία. Είναι, όπως αναφέραμε πιο πάνω, η είσοδος στην Ελληνική αγορά εργασίας εκατοντάδων χιλιάδων ξένων εργατών. Το φαινόμενο αυτό εμφανίζεται σε μία περίοδο, όπου η Ελλάδα έχει μεγάλα οικονομικά και εργασιακά προβλήματα.

Οι αιτίες που δημιούργησαν αυτό το φαινόμενο είναι συγκεκριμένες:

• *Πρώτον*, η χώρα μας, λόγω της γεωγραφικής της θέσης, των κοινωνικοπολιτικών συστημάτων που επικρατούν στο γειτονικό της χώρο και της ιδιομορφίας των συνόρων της γενικότερα, αποτελεί μία αρχική διέξοδο. Προσφέρεται σαν ενδιάμεσος σταθμός, για τους αλλοδαπούς τρίτων χωρών, είτε να μπορέσουν να εγκατασταθούν στην Ελλάδα είτε να συνεχίσουν σε κάποια άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

• *Δεύτερον*, οι εξελίξεις στις χώρες του ανατολικού «μπλοκ» που συντέλεσαν στην κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού.

• *Τρίτον*, η εμπόλεμη κατάσταση γύρω από τον Περσικό Κόλπο, αλλά και τα προβλήματα που απασχολούν την Μέση Ανατολή.

• *Τέταρτο*, η γεινίαση με τις χώρες του Τρίτου Κόσμου. Οι χώρες αυτές αντιμετωπίζουν ποικίλα προβλήματα που το βασικότερο είναι η επιβίωση. Ακολουθεί το πρόβλημα της αυξημένης γεννητικότητας. Η παρουσία αυτών των πληθυσμών θα είναι μια μόνιμη «απειλή» για όλες τις αναπτυγμένες χώρες και τις χώρες εκείνες που έχουν μέσο επίπεδο ανάπτυξης όπως η χώρα μας.

Οι συνέπειες είναι φανερές:

Θα υπάρξει αύξηση ανεργίας, στις χώρες που θα δέχονται αλλοδαπούς εργαζόμενους. Η τάξη των «ντόπιων» εργαζομένων, είναι αυτή που δέχεται τα πρώτα χτυπήματα, είναι αυτοί που αισθάνονται πρώτοι τις αρνητικές συνέπειες

του φαινομένου. Και αυτοί είναι οι πρώτοι που αντιδρούν αρνητικά απέναντι στους μετανάστες, βλέποντας ότι μειώνονται αφ' ενός οι θέσεις στην αγορά εργασίας και αφ' ετέρου να στασιμοποιούνται οι αμοιβές τους. Είναι ένα σοβαρό και υπαρκτό πρόβλημα που καθημερινά παίρνει όλο και μεγαλύτερες διαστάσεις και το οποίο δεν πρέπει να υποβαθμίζεται. Είναι χαρακτηριστικό το παράδειγμα των Η.Π.Α. όπου ο αριθμός των εργαζομένων που ζουν κάτω από τα όρια φτώχειας (έχει φτάσει να κινδυνεύει η ίδια η επιβίωση τους) ανέρχεται στα 30 εκατομμύρια και συνεχώς παρατηρείται αύξηση. Προφανώς το πρόβλημα αυτό δεν σταματά στα σύνορα των Η.Π.Α.

Εδώ γεννιέται το ερώτημα: ποιός μπορεί, και αν μπορεί, να δώσει λύση σε αυτό το θέμα ή τουλάχιστον αν μπορούν να γίνουν σοβαρές προσπάθειες, ώστε αρχικά να πάψει να διογκώνεται αυτή η κατάσταση και δεύτερον να αντιμετωπιστούν οι αληθείς αιτίες.

Μήπως οι οικονομικά ισχυρές χώρες του πλανήτη θα πρέπει να εφαρμόσουν ενεργητικότερη πολιτική συνεργασίας και βοήθειας προς τις αναπτυσσόμενες χώρες, παράλληλα με την εξασφάλιση της δημογραφικής και οικονομικής ισορροπίας; Μήπως η απάντηση βρίσκεται, στην οικονομική ενίσχυση, μεταφορά πόρων από τις πλούσιες στις φτωχές χώρες, καθώς επίσης στην απόσβεση του χρέους των χωρών του Τρίτου Κόσμου;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Τρεις είναι οι βασικές κατηγορίες μεταναστών:

- α) **ΝΟΜΙΜΟΙ**
- β) **ΠΑΡΑΝΟΜΟΙ**
- γ) **ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ**

Στην πρώτη κατηγορία των νόμιμων μεταναστών, περιλαμβάνονται εκείνα τα πρόσωπα, των οποίων η παρουσία έχει καταγραφεί από τις αρμόδιες αρχές. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι Ομογενείς έλληνες. Με τον όρο αυτό εννοούμε τα άτομα από το ίδιο γένος που ανήκουν στην ίδια εθνότητα, οι οποίοι προέρχονται από την μεγάλη ελληνική διασπορά τόσο της Ανατολής όσο και της Δύσης. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν, οι επαναπατριζόμενοι πολιτικοί πρόσφυγες καθώς και οι Ελληνοκύπριοι που ήρθαν στην Ελλάδα μετά την εισβολή του Τούρκικου στρατού τον Ιούλιο-Αύγουστο του 1974. Η κατοχή του Βορείου νησιού από τις Τούρκικες δυνάμεις και ο χωρισμός της Κύπρου σε Ελληνικό και Τούρκικο τμήμα, διαμόρφωσε ένα αίσθημα αβεβαιότητας για το μέλλον με αποτέλεσμα πολλοί Κύπριοι να καταφύγουν στην Ελλάδα. Να επισημάνουμε ότι οι Ομογενείς χαίρουν ιδιαίτερη μεταχείριση από άλλα άτομα που έρχονται στην χώρα μας για να εργαστούν και να μείνουν.

Επίσης σ' αυτή την κατηγορία των νομίμων αλλοδαπών ανήκουν οι αλλοδαποί προερχόμενοι από τις χώρες της Ασίας, οι οποίοι έχουν προσκληθεί από συγκεκριμένο εργοδότη, για συγκεκριμένη δουλειά με όρους που αναφέρονται σε συμβόλαιο εργασίας πριν την είσοδο τους στην Ελλάδα. Οι άδειες παραμονής και εργασίας τους διάρκεια ενός χρόνου είναι δυνατόν να ανανεωθούν, στο διάστημα που αυτοί βρίσκονται στην Ελλάδα, το πολύ για 5 χρόνια. Επομένως το δικαίωμα αυτών των μεταναστών που παραμένουν στη χώρα είναι περιορισμένο χρονικά και συνδεδεμένο με έναν εργοδότη.

Επιπλέον ιδιαίτερες ρυθμίσεις ισχύουν για τις ξένες εταιρείες στην χώρα μας, οι οποίες απασχολούν δικά τους διευθυντικά στελέχη προερχόμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση (όπου υπάρχει ελεύθερη διακίνηση εργαζομένων).

Στην κατηγορία, των παράνομων μεταναστών ανήκουν τα άτομα που εισέρχονται στη χώρα μας χωρίς τα απαραίτητα έγγραφα. Άτομα που έχουν εισέλθει ακολουθώντας νόμιμες διαδικασίες, όπως τουρίστες, φοιτητές, αλλά έχουν παραμείνει μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από το επιτρεπόμενο καθώς άτομα που ήρθαν νόμιμα για διάφορους λόγους αλλά έχασαν αυτή την ιδιότητα.

Τα τελευταία χρόνια έχουν απασχολήσει τις Ελληνικές αρχές αλλά και τα Μ.Μ.Ε. αλλοδαποί από Ιράν, Ιράκ, Αφγανιστάν, Πακιστάν, οι οποίοι μετά από πολυήμερη πεζοπορία μέσα στα βουνά, φθάνουν στην Τουρκία. Εκεί τους περιμένουν Τούρκοι «έμποροι κεφαλών» με την ανοχή των κρατικών υπηρεσιών της Άγκυρα - όπως τουλάχιστον αναφέρουν τα στοιχεία των αρχών Ασφαλείας -, φορτώνουν λαθρομετανάστες σε πρόχειρες σχεδίες και τους ρίχνουν στην θάλασσα. Η «ταρίφα» ανέρχεται σε 2.000 δολάρια περίπου.... το κεφάλι. Οι λαθρομετανάστες, συνήθως κατορθώνουν να φτάσουν σε κάποιο νησί του Αιγαίου. Ενίοτε, όμως, τους καταπίνουν τα κύματα. Η Ελλάδα χρησιμοποιείται κυρίως, ως ενδιάμεσος σταθμός στο ταξίδι τους προς τις ΗΠΑ και τον Καναδά. Ένας αριθμός λαθρομεταναστών, όμως, παραμένουν μόνιμα στη χώρα μας, όπου εργάζονται παράνομα. Βεβαίως στην περίπτωση που συλληφθούν από τις δικαστικές αρχές οδηγούνται στο στρατόπεδο του Λαυρίου ή κρατούνται σε αστυνομικά τμήματα. Πιο συγκεκριμένα άτομα που εισέρχονται στην χώρα μας δίχως την απαραίτητη VISA (Θεώρηση διαβατηρίου) - κυρίως Αλβανοί - αποτελεί την πλειοψηφία των παράνομων ευρισκομένων στην Ελλάδα αλλοδαπών.⁽¹⁾

Η καταμέτρηση αυτής της ομάδας συναντά τα μεγαλύτερα εμπόδια, γιατί

⁽¹⁾ : «Το Βήμα», 15-10-95, άρθρο Δ.Νικολόπουλου σελ. Α56

κάθε μέρα αυξάνονται και όπως είναι λογικό δεν μπορούν να καταγραφούν.

Τέλος την τρίτη ομάδα αποτελούν οι πρόσφυγες.

Με τον όρο *πρόσφυγες* εννοούμε άτομα που είναι αναγνωρισμένα από τις ελληνικές αρχές και που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα.

«Σύμφωνα με την Σύμβαση της Γενεύης και του Ελληνικού νόμου ο οποίος την επικύρωσε (3989 /1959). Πρόσφυγας είναι το άτομο που βρίσκεται έξω από τη χώρα της ιδιγένειας του, έχει βάσιμο φόβο δίωξης για λόγους φυλετικής προέλευσης, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης ή πολιτικών πεποιθήσεων και το οποίο δεν προστατεύεται από την κυβέρνηση του».⁽¹⁾

Οι λόγοι επομένως για τους οποίους άτομα ζητούν άσυλο και αναγνωρίζονται ως «νόμιμοι» Πρόσφυγες από την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες και τις Ελληνικές Αρχές, σχετίζονται με τις συνθήκες που επικρατούν στη χώρα καταγωγής τους.

Ως πρόσφυγες που έχουν αναγνωριστεί από την χώρα μας είναι και τα άτομα που ήρθαν στην Ελλάδα το 1922 μετά την καταστροφή της Σμύρνης.

Επίσης οι Πόντιοι από την πρώην Σοβιετική Ένωση, οι οποίοι έρχονται στην Ελλάδα είναι αναγνωρισμένοι ως πρόσφυγες και είναι ευπρόσδεκτοι. Από το 1989 λειτουργούν προγράμματα εγκατάστασης ειδικά προσαρμοσμένα στις ανάγκες τους. Πολλές είναι οι αιτήσεις προς το Ελληνικό Προξενείο στη Μόσχα για να εισέλθουν στη χώρα μας και όπως εκτιμάται θα συνεχιστούν να καταφτάνουν 15.000 άτομα το χρόνο για τα επόμενα 8 με 10 χρόνια.

«Το 80% των προσφύγων που αναγνωρίστηκαν από τις Ελληνικές αρχές έχουν υπηκοότητα από γειτονικές χώρες (Τουρκία, Ρουμανία, Αλβανία) ή μακρινότερες χώρες (Ιράκ, Ιράν, Πολωνία), οι οποίες γνώρισαν μεταξύ τους εντάσεις (η Τουρκία από τους Κούρδους) πολιτικές εντάσεις (Ρουμανία, Αλβανία, Πολωνία) ή βρίσκονται σε εμπόλεμη κατάσταση (Ιράκ, Ιράν)»⁽²⁾

Υπάρχουν φορείς στην Ελλάδα που έχουν δημιουργηθεί ειδικά για να βοηθούν πρόσφυγες και μετανάστες να πετύχουν νόμιμη είσοδο σε κάποια

---

^{(1), (2)} : Ξανθή Πετρινιώτη «Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ», Εκδόσεις «Οδυσσέας», Αθήνα 1993, σελ. 80, σελ. 31

άλλη χώρα, όπως είναι η Διεθνής Καθολική Επιτροπή για την Μετανάστευση, το παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών και το Ίδρυμα Τολστόι και βέβαια ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) που λειτουργεί στην Ελλάδα από την δεκαετία του 1950.

Οι αριθμοί που δίνουν οι οργανισμοί αυτοί επαληθεύουν πιστοποιούν ότι η Ελλάδα χρησιμεύει σαν «Θάλαμος Αναμονής» για πολλούς αιτούντες άσυλο και ότι η περίοδο αναμονής ενδέχεται να διαρκέσει τρία ή και περισσότερα, μερικές φορές χρόνια. Στο διάστημα αναμονής οι πρόσφυγες είναι πιθανόν να αναζητήσουν εργασία. Εργάζονται κυρίως στις οικοδομές και στην γεωργία σε όλη την επικράτεια της χώρας.

3.1 Ευρωπαίοι υπήκοοι

Ιδιαίτερο καθεστώς ισχύει για προερχόμενους καταγόμενους από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεν απαιτείται άδεια εργασίας για τους αλλοδαπούς υπηκόους κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά μόνο άδεια διαμονής, η οποία περιλαμβάνει και το δικαίωμα της εργασίας.

Ισχύουν ειδικές διατάξεις των Κανονισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τους παραπάνω αναφερόμενους, όσον αφορά την άδεια παραμονής τους, την άδεια εργασίας τους καθώς επίσης και την ασφάλισή τους. Κύριο χαρακτηριστικό των διατάξεων αυτών αποτελεί το γεγονός, ότι δεν απαιτείται άδεια εργασίας για υπηκόους κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μπορούν να εργαστούν και να ζήσουν ελεύθερα στην Ελλάδα χωρίς να αντιμετωπίζουν τα προβλήματα των «άλλων» αλλοδαπών που προέρχονται από τις τριτοκοσμικές χώρες.

Η ελεύθερη κυκλοφορία συμβάλλει στη σωστή λειτουργία της κοινής αγοράς, γιατί προσφέρει τη δυνατότητα άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας οπουδήποτε στην κοινότητα. Όσο αφορά την αμοιβή έχει ως στόχο να προστατέγει όχι μόνο τους διακινούμενους εργαζόμενους κατά μιας πιθανής διάκρισης σε σχέση με τους ημεδαπούς, αλλά και τους τελευταίους από μια πίεση που θα είναι δυνατό να ασκηθεί στους μισθούς τους, με τη δυνατότητα των εργοδοτών να προσφύγουν στη εργασία αλλοδαπών, που αμείβεται χαμηλότερα.

Όπως παρατηρούμε από τα παραπάνω, υπάρχει διαφοροποίηση όσο αφορά την χώρα προέλευσης κάποιων αλλοδαπών. Φαίνεται καθαρά ότι κάποιος προερχόμενος από την Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρείται λιγότερο αλλοδαπός από αυτόν που προέρχεται π.χ. από χώρα της Αφρικής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΚΛΑΔΟΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Η συνεχής αύξηση των απασχολούμενων στην Ελλάδα αλλοδαπών, συνδυάζεται με την επέκταση μιας ζώνης φτηνής εργασίας στην ελληνική αγορά εργασίας, που εντάσσεται στη διαπιστωμένη επέκταση της παραοικονομίας η οποία έχει ξεπεράσει το 30% του Α.Ε.Π. (Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος). Η κρίση σημαντικών οικονομικών κλάδων στην αγροτική οικονομία, τη μεταποίηση και τις υπηρεσίες, η σχετική στασιμότητα της οικονομίας, έχουν οδηγήσει στην επέκταση της αγοράς φτηνής εργασίας και στην αύξηση της ανεργίας.

Α) Μαύρη Εργασία

Οι πάντες ήδη γνωρίζουμε το μέγεθος της απασχόλησης στη μαύρη οικονομία, αλλά το φαινόμενο της μαύρης εργασίας αυτό καθ' εαυτό διαφεύγει της αυστηρής η ίσως της όχι τόσο αυστηρής στατιστικής έρευνας. Μπορεί κανείς να μαντέψει την έκταση του μόνο βάσει θεωριών. *Μαύρη εργασία*: θεωρείται η εργασία η οποία εκφεύγει των φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων, από τη φύση της δεν είναι μετρήσιμη και περιλαμβάνει όχι μόνο αλλοδαπούς αλλά και έλληνες πολίτες. Η μαύρη αγορά εργασίας δύναται να υποδιαιρεθεί στις κατώτερες κατηγορίες:

- Την κλασσική μαύρη αγορά εργασίας, η οποία διαφεύγει των νομικών ρυθμίσεων και γίνεται κυρίως από ντόπιους εργάτες.
- Την οικογενειακή εργασία που είναι διαδομένη σε μερικές χώρες, (στην Ελλάδα το 1/3 του εν ενεργεία γυναικείου πληθυσμού ανήκει στην κατηγορία των βοηθητικών στελεχών άνευ απολαβών). « Η απασχόληση των γυναικών στην Ισπανία, Πορτογαλία και Ελλάδα », παρέχεται βάσει των οικογενειακών δεσμών και διαφεύγει της εργατικής νομοθεσίας.
- Την παράνομη εργασία που εκτελείται από αλλοδαπούς, που δεν εί-

ναι πολίτες κράτους-μέλους και δεν διαθέτουν άδεια διαμονής ή εργασίας⁽¹⁾

B) Η αγορά εργασίας.

Η χώρα μας έχει κατακλυστεί από αλλοδαπούς εργαζόμενους, οι οποίοι απασχολούνται σε διάφορους κλάδους όπως: Οικοδομή, Δημόσια έργα, Γεωργία, Κτηνοτροφία, Λιανικό Εμπόριο, Μεταποίηση, Υπηρεσίες.

Ο κλάδος της Οικοδομής, έχει κατακλυστεί από Πολωνούς, Αλβανούς και άλλους μετανάστες. Εργάζονται με χαμηλό ημερομίσθιο, σε σχέση με αυτό των συνδικαλιζόμενων και μη Ελλήνων εργατών. Είναι ανασφάλιστοι, και δεν έχουν συγκεκριμένο ωράριο. Η πίεση που αισθάνθηκαν οι εργαζόμενοι στις κατασκευές οδήγησε την Ομοσπονδία Οικοδόμων στην απόφαση να επιτρέψει στους μετανάστες εργάτες να γίνουν μέλη των συνδικάτων ακόμα και αν δεν κατέχουν άδεια εργασίας.

Ο δεύτερος κλάδος αυτός της Γεωργίας, όπου οι αλλοδαποί έχουν αναλάβει σε μεγάλο βαθμό τις εποχιακές εργασίες συγκομιδής, επιτρέποντας σε πολλές περιπτώσεις την αναζωογόνηση δραστηριοτήτων που είχαν εγκαταλειφθεί, αλλά η μαζική είσοδος Αλβανών στην Ελλάδα επέτρεψε και την επανεμφάνιση των μισθωτών στην αγροτική οικονομία, πέρα από τις εποχιακές δραστηριότητες. Πρέπει δε να προστεθεί ότι στις εποχιακές δραστηριότητες συμμετέχουν στη Βόρειο Ελλάδα και οι εργαζόμενοι που έρχονται για σύντομες περιόδους από γειτονικές χώρες, όπως η Βουλγαρία. Οι εξελίξεις αυτές έχουν δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα στον νομαδικό πληθυσμό τσιγγάνων ελληνικής υπηκοότητας που ζει παραδοσιακά από την εποχιακή εργασία.

Επίσης πολλοί είναι οι αλλοδαποί που έχουν σταθερές δουλειές, που συνήθως αποφεύγει το εγχώριο εργατικό δυναμικό, όπως σε Θερμοκήπια, Ορνιθοτροφεία, Χοιροστάσια.

Πρωτεύοντα ρόλο παίζει η απασχόληση αλλοδαπών ως Οικιακών βοηθών, κυρίως γυναίκες από τις Φιλιππίνες και από άλλες χώρες της Ασίας και της Αφρικής. Συγχρόνως παρατηρούμε αύξηση στον τριτογενή τομέα του

⁽¹⁾: «NEW FORMS OF WORK», Θεσσαλονίκη, 8/1987, σελ. 87.

κλάδου *Υπηρεσιών* (πρατήρια βενζίνης, καθαρισμοί, προσωπικό συντήρησης κουζίνας σε ξενοδοχεία και εστιατόρια) όπου δεν απαιτείται ειδικευση.

Είναι επαγγέλματα που τα αποφεύγουν, οι έλληνες εργαζόμενοι, διότι ίσως θεωρούνται δευτερεύουσας αξίας αλλά και υποτιμητικά. Σε ότι αφορά τις γυναίκες που εργάζονται σε σπίτια και μένουν εσώκλειστες, είναι δύσκολα για μία ελληνίδα που έχει οικογένεια να εργαστεί ως οικιακή βοηθό. Η απασχόληση στη γεωργία είναι από τις πιο δύσκολες εργασίες που υπάρχουν. Οι γεωργικοί εργάτες αμείβονται σχετικά καλά αλλά είναι πολύ σκληρή δουλειά. Σ' αυτό τον κλάδο παράλληλα εργάζονται πάρα πολλοί Έλληνες, εξ αιτίας της έλλειψης άλλων επιλογών.

Σημαντική ομάδα αποτελούν και οι Αιγύπτιοι αλιεργάτες, που εργάζονται σε γαροκάικα τον χειμώνα στη χώρα μας και που είναι κατά κανόνα νόμιμοι.

Όσον αφορά τις *Βιοτεχνίες* του μεταποιητικού τομέα, απασχολούνται επίσης, αν και σε μικρό βαθμό, ανειδίκευτοι αλλοδαποί, κυρίως στο λεκανοπέδιο της Αττικής.

Επισημαίνουμε ότι μεγάλο ποσοστό αλλοδαπών απασχολούνται, σύμφωνα με τα όσα αναφέραμε πιο πάνω, σε δραστηριότητες για τις οποίες δεν υπάρχει μειωμένη προσφορά εργασίας από την πλευρά των ελλήνων εργαζομένων. Η έκταση που έχει πάρει αυτό το φαινόμενο προβληματίζει το ελληνικό κράτος αλλά απασχολεί σοβαρά και την κοινή γνώμη.

Θα μπορούσαμε να κλείσουμε αυτό το κεφάλαιο λέγοντας ότι οι αλλοδαποί αποτελούν μία εύκολη λύση.

Παράδειγμα: για να σκαλίσουμε τον κήπο μας, να μαζέγουμε τις ελιές, να βάγουμε ένα τοίχο προτιμάμε έναν αλλοδαπό γιατί είναι φτηνός, δεν ζητά όσο ο έλληνας εργάτης γιατί οι παράνομοι αλλοδαποί εργάτες δεν έχουν φορολογικές υποχρεώσεις, δεν έχουν ασφαλιστική κάλυψη γιατί δεν πληρώνουν την εισφορά στον αρμόδιο φορέα και αποδέχονται την πληρωμή κατώτερων ημερομισθίων, οπότε το δίλημμα μετατίθεται στον έλληνα πολίτη που έχει

υποχρέωση απέναντι στον εαυτό του και στο Ελληνικό κράτος να επιλέξει την λύση που θεωρεί περισσότερο πρόσφορη.

4.1 Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας

Παραθέτοντας τα σχετικά στοιχεία τα οποία δίνει η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, παρατηρούμε : (πίνακας 1).

Σύμφωνα με τον πίνακα του 1993 του Υπουργείου Εργασίας η κατηγορία με το μεγαλύτερο αριθμό νόμιμα απασχολούμενων στη χώρα μας αλλοδαπών είναι ο κλάδος *Εμπόριο-Ξενοδοχεία-Εστιατόρια* με 8.606 άτομα. Ακολουθούν οι αλλοδαποί που εργάζονται σε *Υπηρεσίες* με 7.732 άτομα. Μετά έρχονται αυτοί που εργάζονται στις *Μεταφορές-Επικοινωνίες* με 5.946 άτομα και τέλος αυτοί στη *Βιομηχανία-Βιοτεχνία* με 3.063 άτομα.

Από τους 29.948 συνολικά αλλοδαπούς που απασχολούνται με άδεια εργασίας στους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας στις 31-12-93 οι 19.607 προέρχονται από τις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενώ 3.017 είναι από την Τουρκία, την Αλβανία και Κύπρο.

Η κατανομή τους κατά κλάδο δραστηριότητας είναι η εξής:

- *Εμπόριο-Ξενοδοχεία-Εστιατόρια* : 6.747 από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 837 Ομογενείς.
- *Υπηρεσίες* : 4.198 από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και 835 Ομογενείς.
- *Μεταφορές-Επικοινωνίες* : 4.862 από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 285 Ομογενείς.
- *Βιομηχανία-Βιοτεχνία* : 2.100 από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 235 Ομογενείς.

Επισημαίνουμε την σχετικότητα των αριθμητικών δεδομένων του πίνακα που αναφέρεται στους νόμιμα εργαζόμενους αλλοδαπούς, ενώ είναι γνωστό ότι ο αριθμός των ευρισκομένων στην Ελλάδα αλλοδαπών είναι πολύ υψηλότερος άρα η εικόνα που αποδίδεται στον πίνακα είναι πλασματική.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Αριθ. των μόνιμα (με άδεια εργασίας) εργαζομένων αλλοδαπών στην Ελλάδα 31-12-1993
Κατά κατηγορίες κλάδων οικονομικής δραστηριότητας

ΚΛΑΔΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ		ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΙ ΤΗΣ ΕΟΚ ΤΩΝ 12		ΟΜΟΓΕΝΕΙΣ από Αλβανία-Κύπρο-Τουρκία	
	Απόλυτος	Συμμ/χή	Απόλυτος	Συμμ/χή	Απόλυτος	Συμμ/χή
Σύνολο	29.948	100%	19.607	100%	3.017	100%
Ανδρες	16.108	53.8%	8.429	43%	2.188	72.5%
Γυναίκες	13.840	46.2%	11.178	57%	829	27.5%
1. Γεωργία-Κτηνοτροφία-Αλιεία-Δάση	1.015	3.4%	182	0.9%	21	0.7%
2. Ορυχεία (Μεταλλεία - Λατομεία...)	90	0.3%	50	0.3%	7	0.2%
3. Βιομηχανία - Βιοτεχνία	3.063	10.2%	2.100	10.7%	235	7.8%
4. Ηλεκτρισμός - Φωταίριο - Ύδρευση	116	0.4%	104	0.5%	3	0.1%
5. Οικοδομήσεις - Δημ. Έργα	2.484	8.3%	653	3.3%	682	22.6%
6. Εμπόριο - Ξενοδοχεία - Εσπατόρια	8.606	28.8%	6.747	34.4%	837	27.7%
7. Μεταφορές - Επικοινωνίες	5.946	19.9%	4.862	24.8%	285	9.4%
8. Τράπεζες - Ασφάλειες	826	2.9%	664	3.4%	106	3.5%
9. Υπερσειές	7.732	25.8%	4.198	21.4%	835	27.7%
10. Μη δηλώσαντες	70	0.2%	36	0.2%	6	0.2%

ΠΗΓΗ: Ε.Σ.Υ.Ε. ΥΠ.ΕΡΓΑΣΙΑΣ

4.2. Στατιστικά στοιχεία

Για να μπορέσει κανείς να δει το μέγεθος του προβλήματος των αλλοδαπών στην Ελλάδα δίνουμε πιο κάτω κάποια στοιχεία του Υπουργείου Εργασίας. (Πίνακας 2).

Εδώ πρέπει να αναφέρουμε ότι απαραίτητη προϋπόθεση για να λάβει κανείς την «κάρτα εργασίας» από τον Ο.Α.Ε.Δ. είναι να έχει στην κατοχή του «άδεια παραμονής» την οποία εκδίδουν οι αρμόδιες αρχές.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του υπουργείου Εργασίας, οι εργαζόμενοι αλλοδαποί στην Ελλάδα με «άδεια εργασίας» ήταν στα μέσα του 1993 29.948 άτομα, 16.108 άνδρες και 13.840 γυναίκες. Οι 24.153 προέρχονται από την Ευρώπη, οι 824 από την Αφρική, οι 754 από την Αμερική, οι 3.872 από την Ασία και 327 την Αυστραλία. Οι 19.628 ήταν πολίτες των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ οι 3.017 ήταν έλληνες ομογενείς (από Τουρκία, Αλβανία και Κύπρο). Επίσης τα ελληνικά ή ελληνόκτητα πλοία, που είναι συμβεβλημένα με τον ασφαλιστικό οργανισμό των ελλήνων ναυτικών (Ν.Α.Τ.) απασχολούν, σύμφωνα με την Στατιστική Υπηρεσία, τον Σεπτέμβριο του 1990, 10.850 αλλοδαπούς. Εκτιμάται ότι οι αλλοδαποί ναυτεργάτες που δεν είναι εγγεγραμμένοι στο ΝΑΤ είναι μεταξύ 12.000 και 14.000.

Η παράνομη μετανάστευση, σύμφωνα με τις διαθέσιμες εκτιμήσεις είναι κατά πολύ μεγαλύτερη της νόμιμης μετανάστευσης και περιλαμβάνει περίπου 350.000 με 400.000 άτομα αν συνδυαστούν οι εκτιμήσεις επίσημων ή αξιόπιστων φορέων. Το υπουργείο Δημοσίας Τάξης εκτιμούσε τον Σεπτέμβριο του 1993 ότι οι υπήκοοι της Αλβανίας που παραμένουν παράνομα στην Ελλάδα είναι 200.000 περίπου. Σύμφωνα με αξιόπιστες πηγές οι Πολωνοί εργαζόμενοι χωρίς «άδεια εργασίας» στην Ελλάδα είναι μεταξύ 80.000 και 100.000, και οι αμέσως μικρότερες κοινότητες είναι των Αιγυπτίων - 50.000 στις οποίες περιλαμβάνεται ένα άγνωστο ποσοστό νομίμων εργαζομένων - και των ανδρών και γυναικών από τις Φιλιππίνες (85% γυναίκες) που φτάνουν τις 40.000 άτομα, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνει ένα σεβαστό ποσοστό νομίμων αλ-

λοδαπών. Πληροφορίες που δίνει το Υπουργείο Δημοσίας Τάξης αναφέρουν ότι οι Ιρακινοί φτάνουν τις 13.000 με 14.000, ενώ υπάρχουν επίσης άλλες εθνότητες από την Ασία, την Αφρική και την Λατινική Αμερική.⁽¹⁾

Δεν έχει γίνει ως τώρα στην Ελλάδα μια προσπάθεια συγκέντρωσης και επαλήθευσης των διαφόρων στατιστικών στοιχείων ή εκτιμήσεων σε ότι αφορά τους αλλοδαπούς που μένουν ή εργάζονται στην Ελλάδα. Σε πίνακα, το Σεπτέμβριο του 1993 το Υπουργείο Δημοσίας Τάξης παρουσιάζει τους εξής αριθμούς: αλλοδαποί «με άδεια παραμονής» είναι 76.200 εκ των οποίων 29.948 έχουν άδεια εργασίας. Υπολογίζεται ότι παράνομοι είναι 395.285, αλλά αναγνωρίζεται από τους αρμόδιους ότι αυτός ο αριθμός είναι το αποτέλεσμα μιας μη αξιόπιστης καταγραφής εισόδων και εξόδων από τη χώρα. Σύμφωνα πάντως με δύο ειδικές εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ελλάδα, οι νόμιμα διαμένοντες στην Ελλάδα αλλοδαποί ήταν το 1989 184.000 εκ των οποίων οι 45.000 είχαν δεύτερη υπηκοότητα μαζί με την ελληνική.

Η αβεβαιότητα σε ότι αφορά τα στατιστικά στοιχεία συνδυάζεται με την απουσία πολιτικής υποδοχής και ενσωμάτωσης των μεταναστών. Το πρόβλημα αυτό επεκτείνεται και σε μετανάστες που χαρακτηρίζονται ως ομογενείς, δηλαδή Έλληνες που διαμένουν σε άλλες χώρες. Για τους Βορειοπαιώτες (με αλβανική υπηκοότητα) δεν υπάρχει καταγραφή, ούτε προβλέπονται μέτρα για την υποδοχή και ενσωμάτωσή τους, καθώς η πολιτική του ελληνικού κράτους φαίνεται ως τώρα να κάνει προσπάθειες να επιστρέψουν στην Αλβανία. Σχετικά με τους Έλληνες από τον Πόντο, δεν υπάρχουν επίσης ακριβείς πληροφορίες για τον συνολικό αριθμό τους που φαίνεται να έχει ξεπεράσει τις 50.000, και είναι γνωστός μόνο ο αριθμός αυτών που στεγάζονται με φροντίδες του ΕΙΥΑΠΟΕ (Εθνικό Ίδρυμα Υποδοχής Αποκατάστασης Παλινοοιστών Ομογενών Ελλήνων) που ήταν τον Σεπτέμβριο του 1993 μόνον 8.207 άτομα.

⁽¹⁾ : Π. Λινάρδου-Ρυλμόν «Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ», Ενημερωτικό δελτίο, Ι.Ν.Ε., Γ.Σ.Ε.Ε., Τεύχος 44, '10.94

«Μέσα σε λίγα χρόνια η Ελλάδα έχει γίνει μία χώρα με ένα ποσοστό αλλοδαπού πληθυσμού που φτάνει πλέον το 4 με 4,5% του ελληνικού πληθυσμού».⁽¹⁾

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Η απασχόληση αλλοδαπών στην Ελλάδα (με άδεια εργασίας)

Αριθ. Απασχολουμένων στις 31. Δεκεμβρίου	1992	1993	Αυξομείωση %
<u>Σύνολο</u>	33.912	29.948	-11.7
Αντρες	18.553	16.108	-13.2
Γυναίκες	15.359	13.840	-9.9
<u>Προέλευση των αλλοδαπών</u>			
1. Ευρώπη	24.953	24.153	-3.2
2. Αφρική	1.515	824	-45.6
3. Αμερική	1.156	754	-34.9
4. Ασία	5.761	3.872	-32.8
5. Αυστραλία - Ωκεανία	483	327	-32.3
6. Ακαθόριστοι	44	19	-56.8
<u>Ειδικότερα</u>			
Κοινοτικοί (Ε.Ο.Κ. των 12)	19.960	19.628	-1.7
Ομογενείς (από Τουρκία, Αλβανία, Κύπρο)	3.944	3.017	-23.5

ΠΗΓΗ: Ε.Σ.Υ.Ε. - ΥΠ.ΕΡΓΑΣΙΑΣ

⁽¹⁾ : Π. Λινάρδου-Ρυλμόν «Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ», Ενημερωτικό δελτίο, Ι.Ν.Ε., Γ.Σ.Ε.Ε., Τεύχος 44, '10.94

4.3 Ανεργία - Οικονομική - Κοινωνική κατάσταση

Ενώ κατά τις δεκαετίες του 70-80 δημιουργήθηκαν νέες θέσεις εργασίας λόγω της αναπτυσσόμενης βιομηχανίας, σήμερα παρατηρείται ότι ολοένα και περισσότεροι εργαζόμενοι δεν μπορούν να βρουν δουλειά, λόγω της στασιμότητας της αύξησης των θέσεων απασχόλησης που οφείλεται στην συνεχή αποβιομηχανοποίηση που πλήττει την χώρα μας.

Η σημερινή οικονομική κρίση και η ανεργία θεωρούνται ως επακόλουθα των τρομακτικών επιπτώσεων στο εργατικό δυναμικό από τη σύγχρονη αυτοματοποίηση της τεχνολογίας. Οι ομάδες κινδύνου είναι οι νέοι, οι γυναίκες καθώς και τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Το πρόβλημα κορυφώνεται όταν είναι κανείς και ανειδίκευτος. Εκεί έχει χάσει σχεδόν κάθε ελπίδα για ανεύρεση κάποιας εργασίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι αυτό κάποιων μεγάλων κερδοφόρων επιχειρήσεων π.χ. η ΤΕΟCΑR ΙΚ. ΘΕΟΧΑΡΑΚΗΣ ΝΙSSΑΝ μία από τις μεγαλύτερες εταιρίες στην Ελλάδα. Ζητάει ειδικευμένο εργατικό δυναμικό μόνο από Τ.Ε.Ι., ΑΕΙ και από επαγγελματικά λύκεια με συγκεκριμένες τεχνικές γνώσεις. Την ίδια πολιτική ακολουθεί και η εταιρεία 3E. Θέλει ειδικευμένο προσωπικό. Με τα παραδείγματα μας βλέπουμε ότι χρειάζονται γνώσεις και ειδίκευση για μία θέση εργασίας στην σημερινή εποχή. Είναι πλέον γεγονός ότι η ανεργία είναι το υπ' αριθμό ένα θέμα το οποίο απασχολεί όλους μας. Υπάρχουν άραγε μέτρα που πρέπει να εφαρμόσει η κυβέρνηση, μαζί με τον ΣΕΒ; Μέσα στα πλαίσια επίλυσης του προβλήματος της ανεργίας προτείνονται διάφορες εμβολωματικές λύσεις όπως η αναδιανομή του χρόνου εργασίας των εργαζομένων (μείωση εβδομαδιαίου ωραρίου 5η εβδομάδα άδειας μετ' αποδοχών) και αναδιανομή της πίττας ώστε να προκύψουν κάποιες θέσεις εργασίας.

Παράδειγμα, ενώ συνήθως υπάρχουν δύο βάρδιες των οκτώ με δέκα ωρών και με υπερωρίες φτάνουν τις δώδεκα ώρες, μετατρέπονται σε τρεις βάρδιες επί οκτώ ώρες ή και τέσσερις βάρδιες των έξη ωρών. Ναι μεν θα υπάρχει κάποια μείωση στις αποδοχές των εργαζομένων, αλλά από την άλλη κερδί-

ζονται μ' αυτό τον τρόπο πολλές νέες θέσεις εργασίας. Ένα άλλο πλεονέκτημα το οποίο βοηθάει τον εργαζόμενο να ξεφύγει από τον εργάτη-ρομπότ είναι ότι με το μέτρο αυτό θα υπάρχει η δυνατότητα για περισσότερες μέρες ξεκούραση (άδεια). Η παραγωγή δεν μειώνεται καθόλου για τον απλούστατο λόγο ότι θα υπάρχουν περισσότεροι εργάτες και λόγω της ξεκούρασης θα υπάρχει μεγαλύτερη απόδοση από την πλευρά των εργαζομένων. Πηγή αυτού του παραδείγματος είναι η B.M.G (Bertelsmann Music Group) Γερμανίας που έχει εφαρμόσει αυτήν την μέθοδο και εκεί που εργαζόντουσαν στη μία βάρδια 20 άτομα έχουν φτάσει στα 40 άτομα. Είναι μία λύση που επιφέρει και κέρδος στους εργοδότες αλλά προσφέρει και εργασία στον εργαζόμενο.

Μία άλλη προτεινόμενη τακτική είναι η δέσπιση «κάρτας εργασίας» για το σύνολο του εγχώριου και αλλοδαπού εργατικού δυναμικού. Έτσι οι λαθρομετανάστες με τη χορήγηση της «πράσινης κάρτας», «ελεγχόμενοι» θα νομιμοποιηθούν, θα ασφαλιστούν υποχρεωτικά, απολαμβάνοντας και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, έτσι ώστε να μην αποτελούν φτηνή εργατική δύναμη και να καθιερωθεί η ίση αμοιβή για ίση εργασία.

Δημοσκόπηση που διενήργησε για λογαριασμό του Εργατικού Κέντρου Αθηνών η εταιρεία «ΚΑΠΑ RESEARCH» αποδεικνύουν ότι, το 26,5% των Ελλήνων πιστεύουν ότι οι ξένοι είναι η βασική αιτία της αύξησης της ανεργίας και το 52,5% θεωρεί ότι η παρουσία των ξένων εντείνει το πρόβλημα της ανεργίας χωρίς να αποτελεί τη βασική του αιτία. Μόνο το 19,2% πιστεύει ότι η παρουσία των ξένων εργατών δεν επηρεάζει την ανεργία καθώς αυτοί απασχολούνται σε εργασίες που δεν επιθυμούν οι Έλληνες.⁽¹⁾

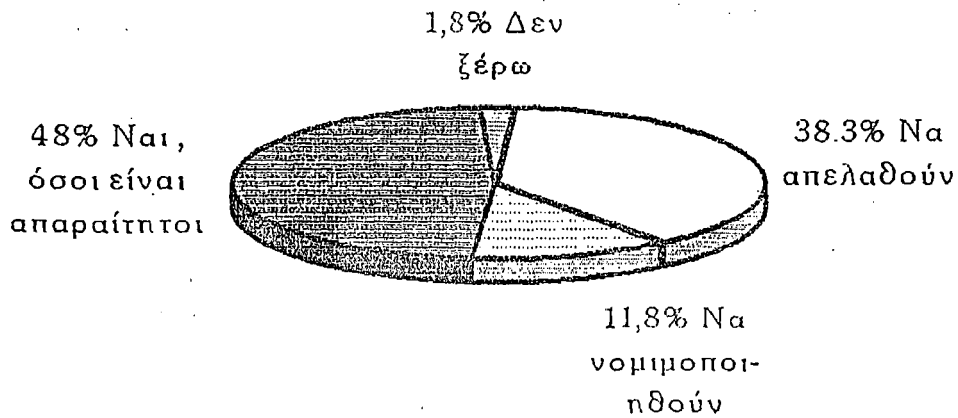
Πρέπει να αντιμετωπιστεί σοβαρά όλη αυτή η κατάσταση της ανεργίας. Διαφορετικά, φοβούμαι, ότι η ανεργία θα επιφέρει οικονομική εξαθλίωση σε μεγάλο τμήμα του πληθυσμού με συνέπεια την δημιουργία τραγικών αδιεξόδων ή και κοινωνικών αναστατώσεων.

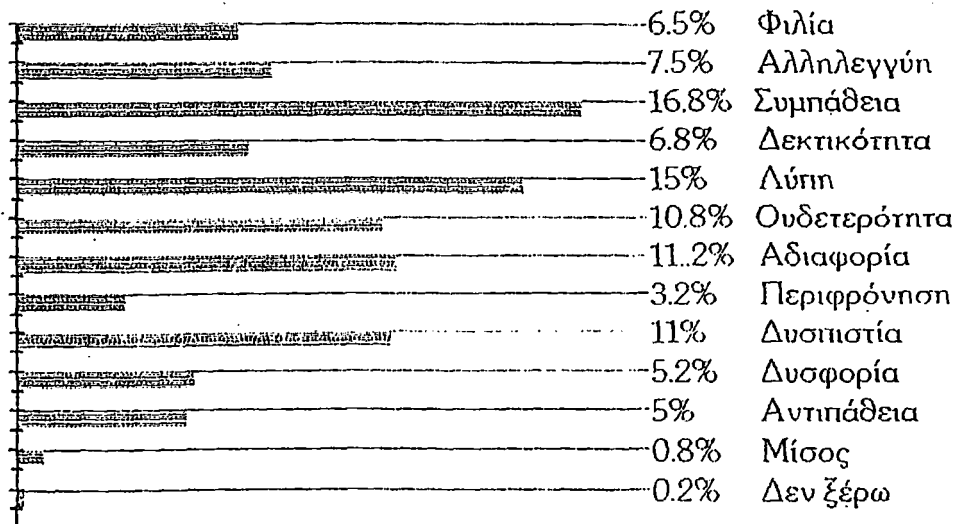
⁽¹⁾: «Το Βήμα», 15.10.1995, άρθρο Π. Λαμπιάς, σελ. Α56

Τι πιστεύουν οι Έλληνες για τους μετανάστες

«...και όσον αφορά τους παρανόμως διαμένοντες στην Ελλάδα, τι πιστεύετε;...»

«...Ποιά έννοια εκφράζει περισσότερο τη στάση σας απέναντι στους αλλοδαπούς που ζουν σήμερα στην Ελλάδα;...»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΦΥΛΕΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Φυλετική διάκριση είναι η άρνηση ενός δικαιώματος, ενός αγαθού μίας υπηρεσίας σε κάποιον εξαιτίας της καταγωγής του.

Σε χώρες δημοκρατικά συντεταγμένες πολύ δύσκολα κανείς:

- Δικαιούται να απολύσει ή να αρνηθεί να προσλάβει κάποιον εξαιτίας της καταγωγής του.
- Δεν δικαιούται να αρνηθεί την χρήση των μέσων μεταφοράς ή την παροχή στέγης σε κάποιον εξαιτίας της καταγωγής του.
- Επίσης να εμποδίσει την οικονομική δραστηριότητα μίας επιχείρησης εξαιτίας της καταγωγής των υπευθύνων της.
- Να αρνηθεί την εγγραφή ενός παιδιού στο σχολείο εξαιτίας του χρώματος του ή της καταγωγής του και μόνο.
- Να ασκεί σωματική ή ψυχική βία ή να συκοφαντεί κάποιον εξαιτίας της εθνικής, φυλετικής, ή θρησκευτικής καταγωγής του.

Δυστυχώς οι φυλετικές διακρίσεις ή αλλιώς Ρατσιστικές πράξεις, αν και καθυστερημένες ήρθαν και στην Ελλάδα, από τον διεθνή χώρο.

Ο Ελληνικός Ρατσισμός είναι διαφορετικός από τον Ευρωπαϊκό.

Όπως επισημαίνει ο Μαρκ Μαζάουερ που διδάσκει διεθνείς σχέσεις στο Πανεπιστήμιο του Σάσεξ και ειδικότητα στην Ελληνική ιστορία «στην Ελλάδα ο ρατσισμός δεν έχει προηγούμενο ανάλογο με αυτό της Δυτικής Ευρώπης και η συμπαράσταση των Ελλήνων προς τους Εβραίους της Θεσσαλονίκης στην κατοχή παρέχει ένα ισχυρότατο τεκμήριο υπέρ αυτής της εκτίμησης.»⁽¹⁾

Τα χρόνια όμως τώρα έχουν αλλάξει πάρα πολύ και ο ρατσισμός έχει πλέον εισβάλλει και στην ελληνική αγορά με την μορφή που υπάρχει στην Ευρώπη.

⁽¹⁾: «Το Βήμα», άρθρο Α. Μητρόπουλου, 29-11-1992

Ποικίλα είναι τα παραδείγματα που ακούμε, όπως αυτό της Φιλιππινέζας «οικιακής βοηθού», που γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης και υφίσταται πολλές φορές ξυλοδαρμούς, βρισιές, απειλή για απέλαση προκειμένου να ενδώσει στις παράλογες απαιτήσεις κάποιων εργοδοτών. Τις περισσότερες φορές ειδικά για εκείνους που παραμένουν και εργάζονται παράνομα στην Ελλάδα, η αμοιβή είναι «γελοία». Ακόμα και τα καταλύματα όπου στεγάζονται είναι απαράδεκτα. Έρχονται να δουλέψουν στις εποχιακές σοδειές και καταντούν να ζουν σε στάβλους σαν ζώα.

Ο καρδιολόγος κ. Kenneth Kawani αναφέρει ότι σε πολλά δημόσια νοσοκομεία δεν υπάρχει εμπιστοσύνη στους έγχρωμους γιατρούς και δεν τους επιτρέπουν να αγγίζουν ασθενείς. Ένας έγχρωμος γιατρός έκανε δουλειά γραφείου επί ένα χρόνο γιατί ο διευθυντής του Γενικού Κρατικού Νοσοκομείου Αθηνών δεν του εμπιστεύθηκε ούτε έναν ασθενή. Και αναγκάστηκε να καταγγείλει το γεγονός στο Υπουργείο Υγείας. Ένας άλλος στο Συσμανόγλειο, παρά το γεγονός ότι είχε τέσσερα χρόνια ειδικότητα στην πνευμολογία, δεν είχε το δικαίωμα να κάνει εφημερία, χωρίς τη συνοδεία έλληνα συναδέλφου του έστω και αν ο έλληνας γιατρός είχε ένα χρόνο ειδικότητας.

Επίσης ένα γεγονός που έφτασε στον τύπο. Βιοτέχνης αντικατέστησε το συναγερμό του αυτοκινήτου του με ένα.....Αλβανό πρόσφυγα: Ο ιδιοκτήτης της «Μερσεντές» μισθώνει τις υπηρεσίες του Αλβανού αμείβοντάς τον με διακόσιες (200) δραχ. για κάθε βράδυ που περνάει δίπλα στο αυτοκίνητο.⁽¹⁾

Ο «Ευρωπαϊκός» ρατσισμός αναπύχθηκε ως αποτέλεσμα της ξενοφοβίας, της φυλετικής βίας, των φασιστικών κηρυγμάτων.

Δυστυχώς, δεν είναι μόνο οι αλλοδαποί τα δύματα των διακρίσεων. Ομάδα Ελλήνων πολιτών που αντιμετωπίζονται «διαφορετικά» είναι «οι Γύφτοι». Ενώ το κράτος τους υποχρεώνει να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις (στράτευση, φορολογία κ.λ.π.), η κοινωνία τους στερεί τα βασικά δικαιώματα (ισότητα, ανθρωπίνες συνθήκες, διαβίωση κ.λ.π.).

⁽¹⁾ : Δ.Κατσορίδας, άρθρο περιοδικού «Εκτός Ορίων», 8|1991.

Η περίπτωση των τσιγγάνων είναι το μεγαλύτερο κεφάλαιο του Ελληνικού ρατσισμού. Επίσης μία άλλη ομάδα πολιτών στην Βόρεια Ελλάδα που αντιμετωπίζει προβλήματα είναι οι «Πομάκοι» της Θράκης.

Σε μια γενική κατηγορία θέλουμε να κατατάξουμε όλους εκείνους τους συνανθρώπους που είναι λιγότερο γνωστά θύματα αλλά κατ' ουδένα τρόπο λιγότερο ίσοι με τα υπόλοιπα μέλη της κοινωνίας.

Τέτοια είναι:

Τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Μόνο το 1% των παιδιών του ΠΙΚΠΑ κατορθώνουν να ενταχθούν στην κοινωνία.

Οι τοξικομανείς. Πάει ένας χρόνος που οι κάτοικοι του Διονύσου με γήφισμα τους ανακείνωσαν ότι θα «παλέμουν» για να μην υλοποιηθεί η απόφαση να δημιουργηθεί κέντρο αποτοξίνωσης στο εκεί στρατόπεδο.

Φορείς και ασθενείς του AIDS. Το πιο απλό πείραμα για να νιώσει κανείς τι είναι κοινωνική αποβολή, είναι να ζητήσει δουλειά δηλώνοντας ταυτόχρονα ότι είναι φορέας του AIDS.

Ομοφυλόφιλοι. Καταγράφεται ποσοστό 75% αντιπάθειας γι' αυτούς τους ανθρώπους.

Οι προαναφερόμενες κοινωνικά ομάδες, αν και αποτελούνται από Έλληνες πολίτες πολύ απέχουν από το να θεωρούνται ισότιμα και σεβαστά μέλη από την κοινωνία μας.

Αν θέλουμε να μιλήσουμε για ανθρωπιά δικαιώματα μπορούμε να αναφερθούμε στον πόλεμο Σέρβων-Μουσουλμάνων. Τα θύματα από τον καταστροφικό αυτό πόλεμο είναι γυναίκες, γέροι, παιδιά, που ξεριζώνονται από την γη που έχουν γεννηθεί και πηγαίνουν πρόσφυγες σε άλλες χώρες. Η κατάσταση στην οποία ζουν και το όλο δράμα τους είναι ζωγραφισμένα και βαθιά χαραγμένα στα πρόσωπά τους.

Εμείς σαν κοινοί πολίτες σε αυτόν τον κόσμο που ζούμε πως να υπερασπίσουμε τα συμφέροντα αυτών των ανθρώπων που ούτε οι «μεγάλοι» των με-

γάλων δυνάμεων δεν μπορούν; Μήπως και εμείς οι πολλοί «αδύναμοι» είμαστε ένα είδος δύματος ρατσισμού;

5.1 Συνθήκες ζωής αλλοδαπών

Αν σκιαγραφήσουμε το προφίλ των χιλιάδων μεταναστών που ζουν στη χώρα μας θα δούμε ότι:

Οι συνθήκες ζωής μεγάλων αριθμών ξένων εργατών είναι άθλιες. Ζουν σε ανθυγιεινούς χώρους σε ομαδικούς κοιτώνες χωρίς τα στοιχειώδη. Είναι απομονωμένοι λόγω της άγνοιας της ελληνικής γλώσσας αλλά και από το φόβο μην απελαθούν. Συγκεντρώνονται σε υποβαθμισμένες περιοχές, στο Μεταξουργείο, στην Ομόνοια, το Αιγάλεω, το Περιστερί.

Οι συνθήκες δουλειάς τους είναι υποβαθμισμένες. Παίρνουν χαμηλά ημερομίσθια δεν είναι ασφαλισμένοι, το ωράριο εργασίας τους ξεπερνά το νομικό κατά πολύ. Αποτελούν κάτι σαν ιδιοκτησία του εργοδότη που πολλές φορές τους «δανείζει» και σε άλλους.

Είναι πολλές φορές θύματα ατυχημάτων ή και καταγγελιών από τους εργοδότες τους, όταν έρχεται η ώρα να τους πληρώσουν. Πολλές βέβαια αλλοδαπές γίνονται και θύματα ανήθικης εκμετάλλευσης.

Οι αλλοδαποί ζουν καθημερινά με το άγχος της απόλυσης και της απέλασης και έτσι περνά εύκολα η τρομοκρατία και γίνονται πιο εύκολα θύματα εκμετάλλευσης.

Σε σχέση με τα προβλήματα των οικογενειών με παιδιά πρέπει να αναφέρουμε ότι για τα παιδιά των μη προνομιούχων αλλοδαπών, λειτουργεί στην Αθήνα ένα μόνον σχολείο το, ανεπίσημο Πολωνικό «σχολείο» με τακτική προσέλευση όπου διδάσκονται εκτός από τα Πολωνικά μαθήματα, η Ελληνική γλώσσα και τα Αγγλικά.

Μας λυπεί το συμβάν της Φιλιπινέζας μετανάστριας που έζησε και εργάστηκε παράνομα στην Ελλάδα επί δέκα πέντε χρόνια, αφήνοντας στην πατρίδα της οικογένεια και παιδιά. Απελάθηκε, με βάση τον νόμο περί μεταναστών που γύφισε η κυβέρνηση το 1991.⁽¹⁾ Κατά την απέλαση της, της παρακρατήθηκαν όλες οι οικονομίες του μόχθου της όπως προβλέπει ο σχετικός νόμος με αποτέλεσμα να γυρίσει στον τόπο της, όπως ήλθε. Απένταρη...

⁽¹⁾: «Ελευθεροτυπία», άρθρο της Α. Χριστοδουλίδου, 26-1-95, σελ. 18

Στην θεωρία υπάρχει νομική εξασφάλιση για όλους αυτούς τους ανθρώπους, στην πράξη όμως δεν εφαρμόζεται. Η ελληνική νομοθεσία δεν τους εξασφαλίζει ίσα δικαιώματα με τους έλληνες εργάτες (εξαιρούνται οι εργαζόμενοι από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης) ούτε στις αμοιβές, ούτε στην ασφάλιση.

Παράλληλα με την ατελή νομοθεσία, εύφορο έδαφος για την εκμετάλλευση των αλλοδαπών εργατών παρέχει η ίδια η ελληνική κοινωνία, η οποία γνωρίζει τα αδύνατα σημεία τους και τους χρησιμοποιεί σε εργασίες που οι ίδιοι οι Έλληνες απαξιούν να εργαστούν και με αμοιβή αισθητά πιο χαμηλή από την προβλεπόμενη από τον νόμο.

Κύριο πρόβλημα όλων αυτών των παράνομων ξένων εργατών είναι η άδεια παραμονής. Απ' αυτό το πρόβλημα πηγάζουν σχεδόν όλα τα υπόλοιπα μιά και έχουν πάντα το φόβο της απέλασης:

Ας αναφερθούμε όμως και στον άλλο τομέα των αλλοδαπών μεταναστών που έρχονται στην χώρα μας. Είναι το θέμα της εγκληματικότητας, που εμφανίζεται τελευταία και φαίνεται να συνδέεται με τους μετανάστες, αν πιστέψει κανείς τα πρωτοσέλιδα ορισμένων εφημερίδων, κυρίως τους Αλβανούς. Το φαινόμενο αυτό είναι προφανώς συνάρτηση της έντονης φτώχειας και περιθωριοποίησης ατόμων, που σε αντίθεση με ότι συμβαίνει για την συντριπτική πλειοψηφία των αλλοδαπών άλλων εθνικοτήτων, έρχονται συχνά στην Ελλάδα χωρίς να έχουν εξασφαλισμένη απασχόληση ή κοινωνική υποστήριξη. Σημαντικός παράγοντας είναι και η έκρηξη της εγκληματικότητας στην ίδια την Αλβανία.

Αν και η εικόνα δεν είναι εντελώς σαφής, οι στατιστικές που δίνει το Υπουργείο Δημοσίας Τάξης για το '90, το '91 και το '92 είναι αρκετά ενδιαφέρουσες. Έτσι, ενώ το '90 σε σύνολο 223 δραστών ανθρωποκτονιών οι αλλοδαποί δράστες ήταν 12, το '91 σε σύνολο 229 ήταν 25 και για τους εννέα πρώτους μήνες του '92 σε σύνολο 138 ήταν 72. Βεβαίως, τα τελευταία στοιχεία είναι προσωρινά και η εικόνα αναμένεται να παγιωθεί τελικά σε επίπεδα μάλλον

χαμηλότερα. Εν τούτοις, η διαφοροποίηση είναι ορατή. Η αύξηση διαπιστώνεται και σε στατιστικές που αφορούν συγκεκριμένες εθνικότητες. Λ.χ. με αναφορά τους Αλβανούς, το '91 σημειώθηκαν 14 ανθρωποκτονίες, ενώ το '92 σημειώθηκαν 19. Οι Αλβανοί εμφανίζουν μεγαλύτερη εγκληματικότητα και σε στατιστικές που παρέχουν συγκρίσεις μεταξύ διαφορετικής εθνικότητας αλλοδαπούς. Για τους πρώτους μήνες του '92 αποδόθηκαν σε Αλβανούς 226 κλοπές έναντι 6 και 5 σε Πολωνούς και Κούρδους αντίστοιχα. Συνεπώς, με την επιφύλαξη ότι τα στοιχεία δεν έχουν παγιωθεί και υπόκεινται ως έναν βαθμό σε αναθεωρήσεις, επιβεβαιώνεται η εκτίμηση ότι το μερίδιο των ξένων στη διάπραξη εγκλημάτων αυξάνεται.

Από την άλλη πλευρά όσο αφορά τους εργαζόμενους που προέρχονται από τις χώρες της Δ.Ευρώπης υπάρχει μία εντελώς διαφορετική ζωή από τους ανειδίκευτους λοιπούς ξένους εργάτες. Ζουν κάτω από τις καλύτερες συνθήκες μαζί με της οικογένειές τους σε πολυτελείς κατοικίες, στις πιο «καλές» περιοχές της Αθήνας ή σε άλλες μεγαλουπόλεις της χώρας μας. Οι συνθήκες δουλειάς είναι άριστες όταν κατέχουν υψηλές θέσεις στην ιεραρχία. Είναι συνήθως υπηλόμισθα στελέχη επιχειρήσεων ή ανήκουν στο διπλωματικό σώμα κάποιας χώρας. Έχουν τα δικά τους αυτοκίνητα με τους οδηγούς τους, τα παιδιά τους πηγαίνουν στα καλύτερα σχολεία. Οι αμοιβές που παίρνουν είναι τεράστιες, πολλές φορές υπάρχει ακόμα και προσωπικό ασφαλείας γι' αυτούς και τις οικογένειές τους.

Οι ξένοι εργάτες αποτελούν τμήμα της εργατικής τάξης της χώρας μας και άρα πρέπει να τους εξασφαλίζονται πλήρη δικαιώματα και ίδιες υποχρεώσεις με τους έλληνες συναδέλφους τους.

Αυτό πρέπει να γίνει συνείδηση από τα συνδικαλιστικά όργανα και στελέχη. Πρέπει όλοι να ξεφύγουμε από την επίδραση της ρατσιστικής προπαγάνδας που πιάνει ευκολότερα λόγω των οξυμένων προβλημάτων της ανεργίας.

5.2 Αποδοχές αλλοδαπών

Όλοι γνωρίζουμε τα ημερομίσθια που παίρνουν οι αλλοδαποί που εργάζονται στη χώρα μας. Δεν ξεπερνούν τις 3.000 δρχ. την ημέρα, χωρίς ασφάλιση, δίχως συνδικαλιστική ένταξη ή εκπροσώπηση, χωρίς καμία δυνατότητα να υπερασπίσουν τα συμφέροντα τους, γιατί ανά πάσα στιγμή μπορεί να διωχθούν από την δουλειά τους. Όλοι προτιμάμε έναν Αλβανό εργάτη, π.χ. για να μας καθαρίσει τον κήπο μας, γιατί παίρνει φτηνό μεροκάματο και μας συμφέρει.

Από την άλλη πλευρά είναι σχεδόν προκλητική η αμοιβή ξένων διευθυντικών στελεχών. Αναφέρονται οι αποδοχές που φτάνουν και τα πενήντα εκατομμύρια (50.000.000)δρχ. ετησίως. Και πέρα από αυτά τους παρέχονται υπέρ πολυτελείς κατοικίες, αυτοκίνητα με οδηγούς και άλλα πλεονεκτήματα.⁽¹⁾

Το πρόβλημα στην περίπτωση αυτή είναι καθαρά κοινωνικό στο αν οι αμοιβές αυτές υπερβαίνουν κάθε όριο, σε μία χώρα με πολύ χαμηλό βασικό μισθό και υψηλή φορολογία είναι νόμιμες.

Έχει κατ'επανάληψη τονισθεί ότι το εργατικό δίκαιο δεν είναι μόνο δίκαιο των εργαζομένων αλλά και δίκαιο της οικονομίας.

Η ελληνική όμως οικονομία δεν αντέχει ιδιαίτερα υψηλούς μισθούς, ακόμα και όταν αυτοί παρέχονται στο χώρο της ιδιωτικής οικονομίας. Το κράτος διατηρεί το δικαίωμα να προγραμματίζει και να συντονίζει την οικονομική δραστηριότητα στη χώρα, για την κοινωνική ειρήνη και την προστασία του γενικού συμφέροντος.

Συγκεκριμένα η διατήρηση των μισθών σε χαμηλά επίπεδα αποβλέπει κυρίως στον περιορισμό των πληθωριστικών τάσεων της οικονομίας, ενώ τα μεγάλα ανοίγματα στο ύψος των μισθών μεταξύ των κατωτέρων εργατών και των ανωτάτων στελεχών δεν συμβάλλει στην κοινωνική ειρήνη. Αντίθετα εκείνο στο οποίο οδηγεί είναι ο περιορισμός της παραγωγικότητας.

Αυτό προκύπτει από τα μεγάλα μισθολογικά ανοίγματα αλλά και τους υψηλούς μισθούς.

⁽¹⁾ : «Επιθεώρησης Εργατικού Δικαίου», τόμος 52 , 1993 , σελ. 285

Εφαρμόζονται όμως όλα τα παραπάνω στην πράξη, δηλαδή να μειωθούν οι μισθοί αυτών των ανωτέρων στελεχών επειδή τους το επιβάλλει το κράτος ή να μην τους παρέχονται ανέσεις; Όχι δεν εφαρμόζονται γιατί οι μεγάλες επιχειρήσεις όπως π.χ. η Mercedes φέρνει από το εξωτερικό ή βρίσκει από την χώρα μας αντιπροσώπους που γνωρίζουν την Γερμανική γλώσσα για την στελέχωση των αντιπροσωπειών και τους εξασφαλίζει τα πάντα από χρήματα μέχρι κινητή τηλεφωνία.

Παρατηρούμε ότι υπάρχει μία διαφορετική συμπεριφορά απέναντι σε αλλοδαπούς Δυτικοευρωπαϊκών χωρών και αυτών από τριτοκοσμικές χώρες. Πιστεύω πως αυτή η στάση των ελλήνων πολιτών καθώς και της κυβέρνησης δεν πρόκειται να αλλάξει στο άμεσο μέλλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ

Ο νόμος 1975/91 είναι ο νόμος πλαίσιο, κατά κάποιον τρόπο, για την είσοδο, παραμονή και εργασία των αλλοδαπών στην χώρα μας και ήρθε να αντικαταστήσει τον ν.4310/29, που ίσχυε μέχρι σήμερα.

Σύμφωνα με τον ισχύοντα νόμο 1975/91 απαγορεύεται στους αλλοδαπούς γενικά, ανεξαρτήτως ηλικίας, να απασχοληθούν σε κάθε είδους εργασία (υπαλλήλου, εργάτη), εάν δεν είναι εφοδιασμένοι προηγουμένως με άδεια εργασίας και μάλιστα ειδικά για ορισμένο εργοδότη.

Η άδεια εργασίας αλλοδαπού χορηγείται : α) από τον Υπουργό Εργασίας όταν ο αλλοδαπός πρόκειται να απασχοληθεί σε περισσότερους από ένα νομούς, β) από τον οικείο Νομάρχη όταν ο αλλοδαπός πρόκειται να απασχοληθεί στην περιφέρεια νομού.

Δεν χορηγείται στους αλλοδαπούς κάρτα τοποθέτησης σε οποιαδήποτε εργασία, έστω και εάν είναι εφοδιασμένοι με άδεια εργασίας, εάν δεν αναγράφεται σε αυτή συγκεκριμένα το ονοματεπώνυμο του εργοδότη στον οποίο πρόκειται να απασχοληθούν. Πάντως η χρονική διάρκεια είναι (συνήθως για ένα έτος) και οπωσδήποτε πριν από την ανάληψη εργασίας. Επομένως η σύμβαση εργασίας που συνάπτεται με αλλοδαπό είναι πάντοτε ορισμένου χρόνου.

Η ανωτέρω απαγόρευση αφορά όλους τους αλλοδαπούς, ανεξάρτητα με τον τόπο προελεύσεώς τους (με εξαίρεση βέβαια τους προερχόμενους από χώρες της Ε.Ο.Κ.), την ηλικία, το φύλο κ.λ.π., και άσχετα αν πρόκειται να απασχοληθούν ως υπάλληλοι, εργατοτεχνίτες ή υπηρέτες. Για να διακρίνει ο εργοδότης ποιοί από τους μισθωτούς που προσλαμβάνονται στην επιχείρησή του είναι αλλοδαποί και ποιοί είναι έλληνες υπήκοοι, υποχρεούται να ζητήσει την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων, όπως λ.χ. αστυνομική ταυτότητα, πιστοποιητικό δημόσιας ή κοινοτικής αρχής. Σε περίπτωση που προσλαμβάνεται αλλοδαπός χωρίς να είναι εφοδιασμένος με άδεια εργασίας, η συναπτόμενη ερ-

γασιακή σύμβαση είναι άκυρη, ενώ η σχέση εργασίας είναι ισχυρή δηλαδή εφαρμόζονται σ' αυτή την σχέση οι διατάξεις του εργατικού δικαίου (αμοιβές, νομόθεσία για ατυχήματα κ.λ.π.).

Πάντως, κανένας αλλοδαπός δεν εφοδιάζεται με άδεια εργασίας, εάν δεν έχει εφοδιαστεί προηγουμένως με άδεια παραμονής.

Διακρίνουμε τις εξής περιπτώσεις:

Α) Μετάκληση αλλοδαπών

Κάθε εργοδότης που σκοπεύει να μετακαλέσει από το εξωτερικό αλλοδαπό για εργασία, οφείλει να υποβάλει προηγουμένως σχετική αίτηση-δήλωση, στο Τμήμα Εργασίας ή στο Γραφείο Εργασίας της Νομαρχίας του τόπου απασχολήσεως, ή στο Υπουργείο Εργασίας, όταν ο αλλοδαπός πρόκειται να απασχοληθεί σε περισσότερους από έναν νομούς.

Υπόδειγμα αίτησης για απασχόληση αλλοδαπού

ΑΙΤΗΣΗ

Του εργοδότη.....
Είδος επιχειρήσεως..... Διεύθυνση.....

ΠΡΟΣ

Την.....
ΕΝΤΑΥΘΑ

Παρακαλούμε όπως εγκρίνεται την μετάκληση του κατωτέρω αναφερόμενου αλλοδαπού, προκειμένου να απασχοληθεί στην επιχείρησή μου ως .....
Σας δηλώνουμε υπεύθυνα ότι τα κατωτέρω στοιχεία του αλλοδαπού προκύπτουν από επίσημα έγγραφα, τυγχάνουν αληθινά και αυτός βρίσκεται στο εξωτερικό, θα αφιχθεί δε στην Ελλάδα μετά την έγκριση της μετακλήσεώς του.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ

Όνοματεπώνυμο.....
Όνομα πατέρα..... μητέρας.....
Τόπος γεννήσεως..... Ημερομηνία γεν.....
Διεύθυνση κατοικίας στο εξωτερικό.....
Υπηκοότητα..... Ειδικότητα.....
Αριθμός διαβατηρίου.....
Χώρα και αρχή εκδώσεως.....
Διάρκεια εργασίας στην Ελλάδα.....

Πάτρα.....1995

Ο αιτών εργοδότης

Στη συνέχεια η Υπηρεσία που πήρε την αίτηση αφού εξετάσει τους τομείς αρμοδιότητάς της, τις τοπικές συνθήκες εργασίας κ.λπ., και μετά από σύμφωνη γνώμη του Υπουργείου Διομοσίας Τάξεως, απορρίπτει ή εγκρίνει τελικά την μετάκληση του αλλοδαπού.

Β) Αλλοδαποί προσωρινά διαμένοντες στην Ελλάδα

Εάν αλλοδαπός που βρίσκεται στην Ελλάδα με άδεια προσωρινής διαμονής, επιθυμεί να εφοδιαστεί για πρώτη φορά με άδεια εργασίας, οφείλει να υποβάλει σχετική αίτηση στην αρμόδια αστυνομική αρχή (Κέντρο Αλλοδαπών), ή οποία θα συνοδεύεται και με βεβαίωση του εργοδότη που επιθυμεί να τον απασχολήσει στην επιχείρησή του.

Η χρονική διάρκεια που ισχύει η άδεια εργασίας των αλλοδαπών είναι κατά κανόνα ενός έτους με δυνατότητα ανανέωσης μέχρι πέντε χρόνια.

Με τον καινούργιο νόμο οριοδετήθηκε, μάλιστα, με τρόπο στενότερο, αυστηρότερο και σαφέστερο η νόμιμη παραμονή έτσι ώστε η καταχρηστική μετανάστευση ή η χωρίς άδεια παραμονή των αλλοδαπών στη χώρα, να καθίσταται απευθείας παράνομη και κολάσιμη ποινικά πράξη.

Έτσι ο νόμος προβλέπει ποινή φυλάκισης από 3 μήνες μέχρι 5 χρόνια για τον αλλοδαπό, που έχει εισέλθει λαθραία στη χώρα, ή που προσπαθεί να βγει λαθραία από τη χώρα. Τα δικαστήρια δε συνήθως επιβάλλουν ποινές γύρω στους 15 μήνες, που είναι αυστηρές ποινές για ξένο, που φτάνει συχνά κυνηγημένος και εξαντλημένος στη χώρα, μετά από ταλαιπώρα πολυήμερα ταξίδια, όπου συχνά έχει μείνει χωρίς φαγητό και νερό στο αμπάρι κάποιου πλοίου, μαζί με δεκάδες άλλους, στοιβαγμένος επί μέρες και που βγαίνοντας στο φως, ελάχιστα καταλαβαίνει από αυτά που του συμβαίνουν.

Επίσης, για πρώτη φορά θεωρείται αδίκημα και η εργασία αλλοδαπού χωρίς τη σχετική άδεια, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης από 10 μέρες μέχρι 5 χρόνια. Η διάταξη είναι πρωτοφανής, γιατί, με την ποινικοποίηση της νόμιμης απόκτησης των αναγκαίων για την επιβίωση μέσων, ωθείται ο αλλοδαπός στην αναζήτηση παράνομων τρόπων για την εξασφάλισή τους, οι οποίοι έτσι κι αλ-

λιώς είναι πολύ πιο προσοδοφόροι (κλοπή, ναρκωτικά, πορνεία, κ.λ.π.) και αυξάνεται η εγκληματικότητα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο νόμος προβλέπει αυστηρές ποινές για τους εργοδότες που απασχολούν αλλοδαπό χωρίς άδεια ή μετά τη λήξη της άδειας εργασίας. Οι ποινές που προβλέπονται είναι από 3 μήνες μέχρι 5 χρόνια και συνοδεύονται και από υψηλά διοικητικά πρόστιμα. Όμως οι σχετικές διατάξεις σπάνια εφαρμόζονται.

Ακόμη, με τον ίδιο νόμο, ο αλλοδαπός που δεν έχει άδεια παραμονής δεν μπορεί να αναφερθεί σε καμία αρχή και να υποβάλλει το οποιοδήποτε αίτημα, αφού με τη ρητή διάταξη του νόμου, οι δημόσιες υπηρεσίες και νομικά πρόσωπα δημοσίου, αλλά ακόμη και ιδιωτικού δικαίου, υποχρεούνται να μη δέχονται για εξέταση αίτημα αλλοδαπού αν δεν έχει άδεια παραμονής. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι αυτή η διάταξη αντίκειται στις διατάξεις του Συντάγματος που αφορούν τα θεμελιώδη δικαιώματα, αφού καταργεί το δικαίωμα του αναφέρεσθε στις αρχές, αλλά πέραν αυτού, δημιουργεί και τεράστια κοινωνικά προβλήματα, αφού ωθεί στο περιθώριο τους μη κατόχους άδειας παραμονής αλλοδαπούς, οι οποίοι δεν μπορούν ούτε στην αστυνομία να καταφύγουν, ακόμη και σε κρίσιμες στιγμές, ούτε στον Εισαγγελέα, ούτε στην Επιθεώρηση Εργασίας, ούτε στα ταμεία ασφάλισης, ούτε καν στις κοινωνικές υπηρεσίες, ή ακόμη και στις ιδιωτικές, αφού ο νόμος το απαγορεύει. Η πρώτη εφαρμογή αυτής της διάταξης γίνεται ήδη από τους Δήμους, που αρνούνται να δεχτούν και να τελέσουν γάμους, όταν ο αλλοδαπός σύζυγος δεν έχει άδεια παραμονής.

Το νομικό καθεστώς βασικά ρυθμίζει τους τρόπους νόμιμης μεταναστευσης.

Βέβαια, αυτό αφορά μόνον 8 έως 9 χιλιάδες άτομα περίπου, με τα σημερινά δεδομένα, διότι το σύνολο των αδειών εργασίας που δόθηκαν το 1991 από το Υπουργείο Εργασίας, ήταν περίπου 28.400, εκ των οποίων οι 3.222 σε ομογενείς, οι 14.374 σε πολίτες Ευρωπαϊκής Ένωσης, και οι 1.679 σε Αμερικανούς, που συνήθως έρχονται σαν ανώτατα στελέχη επιχειρήσεων ή ειδικευ-

μένο προσωπικό, επομένως οι άδειες εργασίας που απομένουν για τους μετανάστες, που μας ενδιαφέρουν εδώ, ήταν περίπου 8.800.

Με το νέο νόμο, θεσμοθετείται και μια πρακτική που μέχρι σήμερα οι αρχές εφάρμοζαν βάσει εγκυκλίου: τίθεται σαν ανώτατο όριο ανανέωσης τις άδειας παραμονής του αλλοδαπού η πενταετία και δίνεται η δυνατότητα παράτασης με απόφαση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, με σύμφωνη γνώμη του Υπουργείου Εργασίας, δηλαδή με απόφαση που πάλι υπάγεται στην διακριτική ευχέρεια των Υπουργών και επομένως, δεν ελέγχεται ως προς τη νομιμότητα.

Στην πράξη βέβαια, αυτή η προαναφερόμενη πρακτική είχε και έχει σα συνέπεια την ώθηση στο περιθώριο και τη καταχρηστική - παράνομη μετανάστευση μεγάλου μέρους των αλλοδαπών, που έρχονται στη χώρα μας ακόμη και με τη νόμιμη οδό. Διότι μετά από πέντε χρόνια εργασίας, πολύ συχνά έχουν δημιουργηθεί κοινωνικοί, συναισθηματικοί και συχνά οικογενειακοί δεσμοί του αλλοδαπού με το χώρο που ζει και η επιστροφή στη χώρα του δεν είναι δυνατή. Εξάλλου, στα όρια της πενταετίας, ο μέσος αλλοδαπός κατορθώνει να αποκτήσει την εξοικείωση με το χώρο και το είδος της δουλειάς, τη γλώσσα, το κοινωνικό περιβάλλον και με το κοινωνικό σύνολο στο οποίο ζει. Στο όριο αυτό γίνεται περισσότερο κατάλληλος, και για τη δουλειά που κάνει και για την επικοινωνία με τον κοινωνικό του χώρο, αλλά και πιο αποδοτικός και χρήσιμος. Έτσι και για την ίδια την κοινωνία και την οικονομία η αντικατάσταση του μ' ένα νέο άτομο, που θα πρέπει ευθύς εξαρχής να μάθει τη γλώσσα, τη δουλειά και τις συνήθειες του τόπου που ζει, θα έπρεπε να είναι ανεπιθύμητη.

Πρέπει να πούμε ότι ο νέος νόμος προβλέπει για πρώτη φορά δικαίωμα οικογενειακής συνένωσης για τον αλλοδαπό εργαζόμενο, (δηλ. να μετακαλέσει την οικογένειά του) αλλά μόνο στην περίπτωση (εξαιρετικά) που η παραμονή του εδώ θα διαρκέσει πάνω από την πενταετία.

Η καταφυγή ενός αλλοδαπού στην Ελληνική δικαιοσύνη, είτε έχει, είτε δεν έχει άδεια εργασίας, είναι εξαιρετικά δύσκολη. Γιατί πέρα από τα προβλήματα, που οι ίδιοι οι Έλληνες εργαζόμενοι αντιμετωπίζουν και που έχουν σχέ-

ση με την αδυναμία απόδειξης της παραβίασης των δικαιωμάτων, ο αλλοδαπός αντιμετωπίζει, πρόσδετα, το πρόβλημα ότι η άδεια εργασίας και συνακόλουθα η άδεια παραμονής του συνδέεται με τον εργοδότη του, οπότε από την στιγμή που θα καταφύγει στα δικαστήρια, υπάρχει ο κίνδυνος να λυθεί η σχέση εργασίας, ο εργοδότης να ανακαλέσει με δήλωσή του την άδεια εργασίας και αυτομάτως, να λήξει και η άδεια παραμονής, έτσι ώστε ο εργαζόμενος να πρέπει να εγκαταλείψει τη χώρα.

Επίσης ο ελληνικός Αστικός Κώδικας απαγορεύει τη συμμετοχή αλλοδαπού στη διοίκηση σωματείου για τα δικαιώματα που έχει στην προσωπική του ζωή και στο χώρο εργασίας του. Η σχετική διάταξη έχει κριθεί δικαστικά ότι αντίκειται στις διατάξεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης και σήμερα τα δικαστήρια κάνουν δεκτή τη λειτουργία σωματείων με την συμμετοχή αλλοδαπών στη διοίκηση. Αντίστοιχα, ο ν.1264 /82 περί συνδικαλιστικών ελευθεριών απαγορεύει την εγγραφή αλλοδαπού χωρίς άδεια εργασίας στις συνδικαλιστικές οργανώσεις. Η διάταξη αυτή δεν έχει κριθεί ακόμη νομολογικά, πάντως υπάρχουν σωματεία που περιέλαβαν αλλοδαπούς στους κόλπους τους, σε μία θαρραλέα προσπάθεια να σπάσουν τα στεγανά του νόμου.

Προσωπικά με όλα όσα διάβασα για τους εργαζόμενους αλλοδαπούς στην Ελλάδα θα αναφέρω ότι απέναντι στα δικαστήρια ο αλλοδαπός είναι δεύτερης κατηγορίας άνθρωπος και ο νόμος περί ισότητας δεν εφαρμόζεται στην πράξη. Η Δικαιοσύνη δεν είναι τυφλή. Τα δικαστήρια γεμίζουν τελευταία από αλλοδαπούς που δικάζονται κατά κανόνα για παράνομη είσοδο και παραμονή ή για πλαστά διαβατήρια. Η αντιμετώπιση τους είναι σκληρή, οι ποινές που επιβάλλονται πολύ μεγάλες, οι κατηγορούμενοι κατά κανόνα δεν έχουν δικηγόρο, ή γίνονται δύματα εκμετάλλευσης δικηγόρων της στιγμής. Με όλα τα παραπάνω επισημαίνουμε τις αδυναμίες του νομικού πλαισίου που ρυθμίζει την παραμονή των αλλοδαπών στην χώρα και τα θέματα της μετανάστευσης. Γιατί ο νόμος αυτός και όλο το σύστημα, έτσι όπως εφαρμόζεται, έχει σοβαρές παρενέργειες και συχνά επιφέρει τα αντίθετα αποτελέσματα από αυτά που ε-

πιδιώκει. Ωδεί ακόμα περισσότερο στο περιδώριο και στην εκμετάλλευση τους μετανάστες που βρίσκονται αυτή τη στιγμή, καλώς ή κακώς, στη χώρα, εντείνει τη σκληρότητα των οργάνων ασφαλείας απέναντί τους και τροφοδοτεί συνολικά τον κοινωνικό ρατσισμό. Παράλληλα, δημιουργεί τους όρους και για τον ίδιο τον αλλοδαπό, ώστε να μην έχει λόγους να σέβεται τις κατακτήσεις και τα επιτεύγματα της κοινωνίας και του πολιτισμού μας, αφού δε μπορεί να συμμετάσχει σ' αυτά. Ενώ όταν ο αλλοδαπός εργαζόμενος θα μπορεί να απολαύσει τα αγαθά των εργασιακών κατακτήσεων, των ανθρωπίνων αμοιβών, των κοινωνικών υπηρεσιών, της ανθρωπίνης διαβίωσης, θα έχει λόγο να προσπαθεί κι αυτός για την διατήρησή τους, και όχι βέβαια να είναι καταδικασμένος και κυνηγμένος από τον εργοδότη, τον αστυφύλακα, τον ιδιοκτήτη του σπιτιού του.

Οι αλλοδαποί που απασχολούνται στην Ελλάδα δεν ασφαλίζονται για τον κλάδο στράτευσης.

Γ) Αλλοδαποί εργαζόμενοι προερχόμενοι από κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Όλες οι παραπάνω διατάξεις δεν ισχύουν για τους εργαζόμενους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεν απαιτείται άδεια εργασίας για τους κοινοτικούς υπήκοους και τα μέλη της οικογενείας τους (σύζυγος και τέκνα κάτω των 21 ετών), αλλά μόνο άδεια διαμονής, η οποία περιλαμβάνει και το δικαίωμα της εργασίας.

Διατυπώσεις εισόδου-εξόδου. Η είσοδος στην Ελλάδα των προσώπων που αναφέραμε προηγουμένως, επιτρέπεται με απλή επίδειξη του διαβατηρίου που ισχύει ή του εθνικού δελτίου ταυτότητας. Δεν επιβάλλεται δεώρηση ή άλλη ισοδύναμη υποχρέωση, εκτός αν πρόκειται για τα μέλη της οικογένειάς τους, τα οποία δεν έχουν την ιθαγένεια Κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άδεια διαμονής. Σε όσους δικαιούνται διαμονή χορηγείται έγγραφη άδεια διαμονής Κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης βάσει της οποίας ο κάτοχος έχει το δικαίωμα να απασχολείται ως μισθωτός στην Ελληνική Επι-

κράτεια, με τις ίδιες προϋποθέσεις όπως και οι Έλληνες εργαζόμενοι.

Διατυπώσεις χορηγήσεως άδειας διαμονής. Η άδεια διαμονής χορηγείται μετά από αίτηση του αλλοδαπού, η οποία υποβάλλεται μέσα σε τρεις μήνες από την είσοδο του στην Ελλάδα. Για την έκδοση απαιτούνται:

Α) Το έγγραφο βάσει του οποίου εισήλθε στην Ελλάδα.

Β) Δήλωση προσλήψεως του εργοδότη.

Γ) Ιατρικό πιστοποιητικό ότι δεν πάσχει από ασθένειες.

Δικαίωμα διαμονής χωρίς άδεια αναγνωρίζεται όταν:

Α) Στον αλλοδαπό που εργάζεται ως μισθωτός, όταν η διάρκεια της απασχολήσεως του δεν προβλέπεται να είναι μεγαλύτερη από τρεις μήνες.

Β) Στον αλλοδαπό ο οποίος αν έχει την κατοικία του στην επικράτεια Κράτους μέλους, όπου επιστρέφει καταρχήν καθημερινά ή τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα, εργάζεται ως μισθωτός στην Ελλάδα, κατέχοντας δήλωση προσλήψεως του εργοδότη θεωρημένη από την αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας. Σ' αυτή την περίπτωση δύναται να χορηγείται στον αλλοδαπό ειδική άδεια, που να ισχύει για πέντε χρόνια και να είναι αυτομάτως ανανεώσιμη.

Ο αλλοδαπός που εργάζεται ως μισθωτός στην Ελλάδα, χωρίς να κατέχει άδεια διαμονής, ή τη δήλωση προσλήψεως του εργοδότη του θεωρημένη από την αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας, τιμωρείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 458 του Ποινικού Κώδικα.

6.1 Κοινωνική ασφάλιση

Όλοι οι άνθρωποι πρέπει να είμαστε ασφαλισμένοι, σύμφωνα με την γενική αρχή της κοινωνικής ασφάλισης, δηλαδή κάλυψη των εργαζομένων από τους κινδύνους του θανάτου, των ατυχημάτων, των γηρατειών κ.λπ.

Στην ασφάλιση του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Ι.Κ.Α) υπάγονται υποχρεωτικά τα πρόσωπα ανεξάρτητα από εθνικότητα, που μέσα από τα όρια της χώρας παρέχουν κατά κύριο επάγγελμα εξαρτημένη εργασία έναντι αμοιβής πράγμα, που σημαίνει ότι η ασφάλιση των αλλοδαπών στην Ελλάδα αποτελεί δικαίωμα ισότιμο προς αυτό των Ελλήνων εργαζομένων. Όλοι οι αλλοδαποί που απασχολούνται στην Ελλάδα, σε οποιαδήποτε εργασία ασφαλιστέα στο Ι.Κ.Α., υπάγονται στη ασφάλιση αυτού, από την πρώτη ημέρα της απασχόλησής τους. Πρέπει να προσθέσουμε ότι η έλλειψη άδειας εργασίας συνεπάγεται με την επιβολή κυρώσεων στον εργοδότη και τον αλλοδαπό, δεν επιδρά όμως επί του κύρους της ασφαλιστικής σχέσης με το Ι.Κ.Α. Εξάλλου, απαραίτητη προϋπόθεση για την χορήγηση άδειας εργασίας ή ανανέωση αυτής αποτελεί και βεβαίωση του ασφαλιστικού φορέα (πρέπει να συνυποβάλλεται μαζί με τη σχετική άδεια) στην οποία αναγράφεται ότι ο εργοδότης δήλωσε την απασχόληση του συγκεκριμένου αλλοδαπού ή εάν πρόκειται για αίτηση ανανέωσης ότι ο συγκεκριμένος αλλοδαπός έχει τακτοποιηθεί ασφαλιστικά.

Εξαιρείται κατά την άποψη του Ι.Κ.Α από την ασφάλιση του ιδρύματος το αλλοδαπό προσωπικό των εμποροβιομηχανικών και ναυτιλιακών επιχειρήσεων.

Επίσης είναι υποχρέωση του εργοδότη να υποβάλλει τις καταστάσεις, του προσωπικού του στο Ι.Κ.Α με τα ακριβή στοιχεία απασχόλησης και αμοιβής μέσα στα όρια που ορίζει ο νόμος. Έτσι περιορίζεται η εισφοροδιαφυγή.

Στην πράξη δυστυχώς παρακάμπτεται συχνά η ασφαλιστική κάλυψη του έλληνα εργαζόμενου πόσο μάλλον του αλλοδαπού. Πολλά είναι τα άτομα που εργάζονται χωρίς ασφάλιση. Αυτό συνήθως γίνεται με τους νέους, που είναι νεοεισερχόμενοι στην αγορά εργασίας.

Στον τύπο συχνά είναι τα άρθρα που αναφέρονται σε ανασφάλιστους εργάτες που τραυματίζονται και οι οποίοι δεν θέλουν να πάνε για τις πρώτες βοήθειες. Συγκεκριμένα θα κάνουμε λόγο για έναν Αιγύπτιο εργάτη ο οποίος τραυματίστηκε στην οικοδομή σοβαρά, και χρειάστηκε να τον μεταφέρει ο ιδιοκτήτης της οικοδομής στο νοσοκομείο. Μόλις το αντιλήφθηκε ο εργάτης άρχισε να φωνάζει «...όχι δεν έχω άδεια, θα με στείλουν πίσω στην Αίγυπτο...». Με πολλές προσπάθειες πείθεται ότι δεν θα γίνει κάτι τέτοιο. Του προσφέρθηκαν οι πρώτες βοήθειες, και όταν η νοσοκόμα ρώτησε τα στοιχεία του ο εργάτης έχασε τη φωνή του. Παρενέβη ο ιδιοκτήτης της οικοδομής δίνοντας ένα φανταστικό όνομα και έτσι ο Αιγύπτιος εργάτης, ο οποίος ήταν βοηθός μικροβιολόγος αλλά εδώ εργαζόταν ως σιδεράς, χωρίς καμία ειδικευση με π-μερομίσθιο 3.000δρχ. πούχασε.⁽¹⁾

Αυτό το περιστατικό είναι ενδεικτικό του φόβο των ξένων παράνομων απασχολούμενων εργατών, οι οποίοι διστάζουν να πάνε σε νοσοκομείο ακόμα και όταν κινδυνεύει σοβαρά η υγεία τους.

“Δικαίωμα χρήσης των υπηρεσιών υγείας έχουν μόνο όσοι βρίσκονται νόμιμα στη χώρα μας”, επισημαίνει ο πρόεδρος της «Ομοσπονδίας Νοσοκομειακών Γιατρών», “ είτε είναι μετανάστες, είτε πολιτικοί πρόσφυγες”. Ο αριθμός αυτός είναι περίπου το 10% των ξένων, οπότε αντιλαμβανόμαστε αμέσως ότι βρισκόμαστε μπροστά σε ένα τεραστίων διαστάσεων πρόβλημα. Ο αριθμός των ανθρώπων, που όχι μόνο δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα αλλά ούτε καν το δικαίωμα να προστρέξουν στις υπηρεσίες στη χώρα μας είναι υψηλός. Με άλλα λόγια σε αυτούς τους ανθρώπους στερείται ακόμα και το δικαίωμα της ζωής.

Σχετικά με την ποιότητα ζωής επισημαίνουμε ότι η ανεργία, η διατροφή και η στέγαση επηρεάζουν την υγεία των μεταναστών που βρίσκονται στη χώρα μας. Οι παθήσεις που εμφανίζονται στα άτομα αυτά, σε πολύ μεγάλο ποσοστό ανήκουν στο φάσμα των παθήσεων που συναντώνται και στον υπόλοιπο

⁽¹⁾: «Το Βήμα», 1-11-92, σελ. 48

κόσμο. Πολλές είναι οι μελέτες που έχουν γίνει στην θεραπευτική κλινική του νοσοκομείου «Αλεξάνδρας», οι οποίες έχουν δείξει ότι οι οξείες λοιμώξεις είναι οι ασθένειες που ταλαιπωρούν περισσότερο τους μετανάστες, καθώς και τα νοσήματα του κυκλοφοριακού και πεπτικού συστήματος. Επίσης είναι σημαντικό το ποσοστό των γυναικών που πάσχουν από αφροδισιακά νοσήματα.

Σ' αυτό το σημείο πρέπει να γίνει αναφορά και στο μεγάλο ποσοστό παιδιών και νέων, αλλοδαπών και ελλήνων, που εργάζονται σε διάφορες δουλείες, εποχιακές και μη, και είναι ανασφάλιστοι. Να πάρουμε για παράδειγμα τα άτομα που εργάζονται σε θερινά μαγαζιά ως γκαρσόνια, υπεύθυνοι προγράμματος μουσικής, κ.λπ. Αμείβονται σχετικά καλά για τις παροχές τους, αλλά δεν παύει να μη τους παρέχεται η απαραίτητη ασφαλιστική κάλυψη.

Είναι φανερό από τα παραπάνω, ότι είναι υπαρκτός ο κίνδυνος για την υγεία και την ζωή αυτών που αναζήτησαν την ελευθερία και μία καλύτερη τύχη στη χώρα μας.

Επισημαίνω ότι σημαντικό πρόβλημα υπάρχει και σχετικά με το συνταξιοδοτικό καθεστώς των αλλοδαπών εργαζομένων (με εξαίρεση τους από την Ευρωπαϊκή Ένωση προερχόμενους και τους νόμιμα εργαζόμενους, οι οποίοι καλύπτονται από τις σχετικές διακρατικές συμφωνίες). Μετά την πάροδο κάποιων χρόνων θα βρεθούν οι σημερινοί αλλοδαποί εργαζόμενοι στην Ελλάδα ή στην χώρα καταγωγής τους, στο περιθώριο της ενεργούς ζωής δίχως συνταξιοδοτικό δικαίωμα στο βαθμό που όταν ήταν ενεργοί δεν συνεισέφεραν στον αρμόδιο συνταξιοδοτικό οργανισμό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

Το ρεύμα των μεταναστών προς τις χώρες τις Κοινότητα και ειδικότερα προς την Ελλάδα, όπως αναφέραμε, είναι αποτέλεσμα των σοβαρών και πολλές φορές δραματικών οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων που συγκεντρώνονται στην περιφέρεια των βιομηχανικών χωρών.

Το Ευρωπαϊκό συνδικαλιστικό κίνημα θεωρεί ότι τα προβλήματα των περιφερειακών χωρών δεν αντιμετωπίζονται με τη μετανάστευση, την παραχώρηση ασύλου και ενώ προϋποθέσεις εργασίας κρίνονται ιδιαίτερα αυστηρές.

Αντίστοιχα και το Ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοποιημένο απέναντι στα προβλήματα των αλλοδαπών εργαζομένων στην Ελλάδα.

Ενδιαφέρουσες είναι οι θέσεις του συνδικαλιστικού κινήματος απέναντι στην επέκταση της αγοράς εργασίας με την είσοδο αλλοδαπών εργαζομένων, ειδικότερα η θέση σχετικά με τους περιορισμούς της μετανάστευσης. Από την φύση του το συνδικαλιστικό κίνημα δεν μπορεί να στηρίζει πολιτικές και αποφάσεις που αρνούνται ή περιορίζουν ασφυκτικά την παραχώρηση ασύλου σε πολιτικούς ή οικονομικούς πρόσφυγες. Αυτό υπογραμμίζεται στην έρευνα του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ και προστίθεται ότι η στήριξη από το διεθνές συνδικαλιστικό κίνημα των προτάσεων για ανάπτυξη των περιφερειακών χωρών και καταπολέμηση της φτώχειας και της πείνας σε περιοχές ολόκληρες του πλανήτη, συνδυάζεται με τη στήριξη πολιτικών φιλοξενίας των προσφύγων που προέρχονται από αυτές τις χώρες και τις περιοχές.

Το ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα στο σύνολό του δεν έχει κάνει τις απαραίτητες ενέργειες για την ένταξη και την υπεράσπιση των αλλοδαπών εργατών. Από την άλλη πλευρά ούτε οι αλλοδαποί εργάτες έχουν απευθυνθεί στο συνδικαλιστικό κίνημα, εξαιτίας της έλλειψης δικών τους οργανώσεων, της

παράνομης εργασίας τους αλλά και εξαιτίας του φόβου που νιώθουν στο άκουσμα και μόνο της λέξης «συνδικάτο». Επίσης έχουν άγνοια για τέτοια κινήματα. Πολλοί από αυτούς το θεωρούν κάτι σαν τμήμα αλλοδαπών. Για να μπορέσει να ξεπεραστεί ο φόβος των ξένων εργατών προς τα ελληνικά συνδικάτα το πρώτο βήμα πρέπει να γίνει από το συνδικαλιστικό κίνημα.

Σε μία τέτοια κατεύθυνση έχει κινηθεί το συνδικάτο Οικοδόμων και ιδιαίτερα η Ομοσπονδία. Από καιρό απαιτεί να εκσυγχρονιστεί η ελληνική νομοθεσία που αφορά την παράνομη είσοδο και απασχόληση των αλλοδαπών στη χώρα μας. Ένας νόμος που θα γηφιστεί πρέπει να έχει και κοινωνικό χαρακτήρα. Ο νόμος πρέπει να διακηρύσσει την αρχή της ισότητας των δικαιωμάτων και των ευκαιριών μεταξύ των εργαζομένων και των ξένων εργατών που νόμιμα διαμένουν στη χώρα. Ίση μεταχείριση ως προς τις απολαβές, τις συνθήκες εργασίας, την κοινωνική ασφάλιση. Υπάρχουν νόμοι που δεν εφαρμόζονται και σκοπός του συνδικαλιστικού κινήματος είναι να τους «υπενθυμίζει» συνεχώς στον κρατικό μηχανισμό.

Άλλο επίσης παράδειγμα αλληλεγγύης αποτελεί το Εργατικό Κέντρο Αθηνών, που έχει παρέμβει δημόσια με προτάσεις για την διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των αλλοδαπών, την κοινωνική περίθαλψη, την καταπολέμηση της μαύρης αγοράς εργασίας, την ένταξη των αλλοδαπών στις συνδικαλιστικές οργανώσεις και τον σεβασμό των πολιτικών τους καταβολών. Επίσης έχει ήδη πραγματοποιήσει επαφές με Τούρκους και Κούρδους πολιτικούς πρόσφυγες, με Ερυθραίους, Σουδανούς, Λιβανέζους, Φιλιπινέζους και Αιθίοπες. Εισημαίνουμαι από τα υπάρχοντα στοιχεία, ότι μόνον οι Φιλιπινέζες έχουν δημιουργήσει ένα σύλλογο (ΚΑΣΑΠ) ο οποίος στεγάζεται στο Ε.Κ.Α.⁽¹⁾

Σχετικά με τι κρίσιμο ζήτημα της περίθαλψης των αλλοδαπών ανασφάλιστων εργαζομένων, δηλαδή της συντριπτικής πλειοψηφίας, το Εργατικό Κέ-

⁽¹⁾ Π.Λινάρδου-Ρυλμόν, «Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ», Ενημερωτικό δελτίο Ι.Ν.Ε., Τεύχος 44, '10.94, σελ.9.

ντρο Αθήνας και η Ένωση Ιατρών Νοσοκόμων Αθηνών-Πειραιώς (ΕΙΝΑΠ) ζήτησαν την καθιέρωση για τους ανασφάλιστους αλλοδαπούς όπως και για τους Έλληνες άνεργους, μίας κάρτας απορίας και βιβλιάριο Εθνικού Συστήματος Υγείας.

Η εργατική τάξη στην Ελλάδα έχει υποχρέωση και καθήκον να αντιμετωπίσει τους ξένους εργάτες όχι σαν ανταγωνιστές αλλά σαν ισότιμα μέλη της. Τα συνδικάτα πρέπει να ενημερώνουν όλη την Ελληνική κοινωνία για τις περιπτώσεις εκείνες που οι δουλειές που κάνουν οι ξένοι εργάτες είναι απάνθρωπες και που οι ξένοι έχουν πέσει θύματα ευρείας εκμετάλλευσης, παράλληλα θα πρέπει να προσπαθήσουν να εντάξουν τους ξένους στις συνδικαλιστικές οργανώσεις που ανήκουν και να βοηθήσουν στην οργάνωση ενός συνδικάτου ξένων εργατών.

Η Γ.Σ.Ε.Ε. συμβάλλοντας για την επίλυση του προβλήματος των απασχολούμενων αλλοδαπών στην αγορά εργασίας προτείνει:

1. Άμεση έναρξη καταγραφής-πλήρους απογραφής όλων των εγκατεστημένων στη χώρα μας και χαρακτηρισμένων ως πρόσφυγες, αλλοδαπών.

2. Αυτοδίκαιη νομιμοποίηση, όλων εκείνων των απασχολούμενων και παράνομα παραμενόντων, εφόσον υποβάλουν τη σχετική δήλωση μέσα στη νόμιμη προθεσμία, με συνέπεια την παροχή προς αυτούς άδειας προσωρινής παραμονής και εργασίας. Η νομιμοποίηση θα αποδεικνύεται με εφοδιασμό των αλλοδαπών με ειδική κάρτα εργασίας στην οποία, μεταξύ των άλλων προσδιοριστικών της ταυτότητας τους, θα αναφέρεται η άδεια παραμονής και εργασίας, τα στοιχεία του εργοδότη, το είδος και η διάρκεια της προσφερόμενης μισθωτής εργασίας.

3. Άμεση υπαγωγή στην ασφάλιση του κυρίου και επικουρικού φορέα, όσον αφορά τα έννομα αγαθά υγείας και σύνταξης, με πλήρη ιατρική, φαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη, σύμφωνα με τα ισχύοντα για τους Έλληνες και κοινοτικούς εργαζόμενους.

4. Ισότητα μεταχείρισης στην αγορά εργασίας, για όσο χρόνο διαρκεί η άδεια παραμονής και εργασίας.

5. Προτροπή προς τους νομιμοποιούμενους να εγγραφούν στις οικείες συνδικαλιστικές οργανώσεις της επιχείρησης, του κλάδου ή επαγγέλματος, δικαίωμα που ούτως ή άλλως έχουν και σήμερα.

6. Κατ'εξαιρέση εφαρμογή της απέλασης για πλήρως αποδεδειγμένους λόγους δημόσιας τάξης και ασφάλειας.

7. Εφαρμογή για τους με άδεια παραμονής και εργασίας σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μη κοινοτικούς υπηκόους, της ελληνικής νομοθεσίας και των σχετικών συλλογικών συμβάσεων εργασίας κ.λπ., ιδιαίτερα όσον αφορά τις αμοιβές της μισθωτής εργασίας.

8. Ειδική αντιμετώπιση:

- Των προσφύγων Κούρδων της Τουρκίας.
- Των Αλβανικής υπηκοότητας Ελληνογενών της Ν.Αλβανίας.
- Των Ελληνογενών του Πόντου.

9. Πλήρη και αποτελεσματική διασφάλιση των συνοριακών ελέγχων, κύρια σε γνωστά σημεία λαθροεισόδου και άρνηση παραμονής ή ανανέωση παραμονής, σε αποδεδειγμένα εισερχόμενους στο ελληνικό έδαφος για την άσκηση παράνομης εργασίας, με την επιφύλαξη των διατάξεων της Διεθνούς Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την διακίνηση προσώπων.

Η Γ.Σ.Ε.Ε. προτείνει τις λύσεις που αναφέραμε πιο πάνω, προκειμένου να σταματήσει:

- Η δημιουργία ζώνης φτηνής και παράνομης εργασίας.
- Ο αδέμιτος ανταγωνισμός σε βάρος του Ελληνικού εργατικού δυναμικού.
- Η εκμετάλλευση της ανάγκης των αλλοδαπών, που απασχολούνται παράνομα στην χώρα μας.
- Η πλήρη σύγχυση γύρω από το μεγάλο πρόβλημα της ασφάλισης και της απώλειας τεραστίων εσόδων για τους ασφαλιστικούς οργανισμούς.

- Ο εντοπισμό ρατσιστικών φαινομένων, τοπικού μέχρι σήμερα χαρακτήρα με κίνδυνο την γενίκευση.
- Η επικίνδυνη αύξηση του ποσοστού ανεργίας, τη θεαματική αύξηση της εγκληματικότητας την τελευταία 4έτια.

Οι προτάσεις αυτές θα πρέπει να ληφθούν υπόψη από τον κρατικό μηχανισμό και να δρομολογηθεί η δεσμοδέτηση τους.

Αυτά τα προβλήματα βέβαια τα αντιμετώπισαν πολύ πριν από την χώρα μας, άλλες χώρες και οι θέσεις τους ουσιαστικά αποτελούσαν μόνο προτάσεις, στην ουσία δεν εφαρμόστηκαν. Οπότε πως να εφαρμοστούν στην Ελλάδα που ούτως ή άλλως οι νόμοι εφαρμόζονται πλημμελώς.

Εξάλλου αυτή την στιγμή στη χώρα μας είναι λίγα τα άτομα που ασχολούνται με το συνδικαλιστικό κίνημα και δεν έχουν την δύναμη να ακουστούν.

Η πολιτεία είναι αρνητική απέναντι στην εισροή των αλλοδαπών εργαζομένων. Αυτό το συμπεραίνουμε από τον ν. 1975 /91 και ο οποίος κρίνεται αρνητικά και που είναι ανεπιθύμητος από τους Γ.Σ.Ε.Ε., S.O.S ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ, Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας.

7.1 SOS ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

Η SOS ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ είναι η πρώτη οργάνωση στην Ελλάδα ενάντια στον ρατσισμό. Είναι το Ελληνικό τμήμα της διεθνούς αναγνωρισμένης οργάνωσης SOS RACISME INTERNATIONAL, η οποία απαριθμεί 150 κράτη-μέλη στο δυναμικό της.

Στην χώρα μας έχει 200 ενεργά μέλη. Είναι μία οργάνωση μη κυβερνητική, ανεξάρτητη από κομματικούς ή άλλους οργανισμούς ή αρχές. Ταυτόχρονα όμως θεωρεί επιθυμητή τη συνεργασία με άλλες δημοκρατικά οργανωμένες κοινότητες για να επιτευχθούν οι κοινοί στόχοι.

Συμμερίζεται τα αιτήματα εθνικών, θρησκευτικών, φυλετικών ή κοινωνικών μειονοτήτων ή πλειονοτήτων ως προς τα δικαιώματα ισονομίας και ισοπολιτείας όπως αυτά καθορίζονται από το Σύνταγμα και το Διεθνές δίκαιο. Αγωνίζεται για την πληροφόρηση την ευαισθητοποίηση και την κινητοποίηση του Ελληνικού λαού και της διεθνούς κοινής γνώμης για:

- Να μην εγκατασταθεί ο ρατσισμός.
- Για τα δικαιώματα όσων υφίστανται διακρίσεις.
- Για μία κοινωνία ανθρώπων ίσων, ελευθέρων και αλληλέγγυων με στόχους: α) τον πλήρη σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου
β) το δικαίωμα ελεύθερης διακίνησης και εγκατάστασης.

Η SOS ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ θεωρεί ότι η συνεργασία της με μια σειρά φορέων θα μπορούσε να αποδώσει πολύ περισσότερα είτε λόγω παραπλήσιων στόχων, είτε επειδή οποιαδήποτε ουσιαστική πρόοδος προσεγγίζει την αρμοδιότητά τους ή επειδή ο χαρακτήρας τους επιτρέπει να έχουν μία ιδιαίτερη προσφορά.

Οι θέσεις της για τους ξένους εργάτες είναι:

- Νομιμοποίηση των λαθρομεταναστών και κατάργηση του ν.1975/91
Το πιθανό νομοσχέδιο πρέπει να προβλέπει μεταβατική περίοδο για την νομιμοποίηση όλων των ξένων εργαζομένων (τουλάχιστον δύο χρόνια) ώστε να μην αισθάνονται ότι θα λειτουργήσει ως απλός μηχανισμός καταγραφής και παρακολούθησης.

- Η άδεια παραμονής να μην συνδέεται άμεσα με την ύπαρξη εργασίας, έτσι ώστε όσοι εμφανιστούν να μην είναι «όμηροι» των εργοδοτών τους.
- Να γίνει εθνικός διάλογος για την μετανάστευση ώστε να καταλήξουμε σε μακροχρόνια νομοθετική πρόβλεψη.
- Να κατοχυρωθούν τα ασφαλιστικά τους δικαιώματα.
- Να υπάρξει πολιτική στέγασης και εκπαίδευσης για όσους παραμένουν επί μακρό χρονικό διάστημα στη χώρα μας.
- Να κατοχυρωθεί νομοθετικά το δικαίωμα μίσθου στις τοπικές εκλογές, με την συμπλήρωση ορισμένων χρόνων (5) παραμονής στη χώρα μας.

Οι προτάσεις τις SOS RATSISMOS είναι σύμφωνες περίπου με αυτές τις Γ.Σ.Ε.Ε. όπως έχουμε καταγράψει στο προηγούμενο κεφάλαιο.

Όμως αυτές οι προτάσεις στο σύνολο τους είναι δύσκολο να πραγματοποιηθούν, διότι απαιτούνται πολλές ριζικές αλλαγές τόσο σε επίπεδο νομοθετικό όσο και σε επίπεδο αλλαγής νοοτροπίας και συνείδησης.

Παρ' όλα αυτά όμως ίσως αποτελούν μία λύση προκειμένου να απαλειφθούν τα απάνθρωπα φαινόμενα στον χώρο της αλλοδαπής εργασίας και να συντείνει στην μακροπρόθεσμη και αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος.

Το όραμα του κάθε ευαισθητοποιημένου πολίτη θα πρέπει να είναι μία κοινωνία δίκαιη, πολυπολιτισμική, μια κοινωνία ανεκτική, που σέβεται το δικαίωμα των μελών της στη διαφορά, που επιζητά μία κοινωνία ανθρώπων, ελεύθερων και ίσων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα κύματα των μεταναστών κτυπούν τις όχθες της οικονομίας μας και όπως φαίνεται, κανείς δεν είναι έτοιμος να τα αντιμετωπίσει.

Η παρουσία των αλλοδαπών είναι μια αισθητή με γυμνό μάτι. Οι πορτοκαλεώνες και τα χοιροστάσια, οι κήποι και οι οικοδομές γεμίζουν από πρόσωπα διαφόρων χρωμάτων. Στην Ομόνοια, εκατοντάδες Αλβανοί χορταίνουν κάθε βράδυ με τα φώτα και την κίνηση των δρόμων, ενώ τα υπόγεια, γεμίζουν Πολωνούς και οι επιγραφές στις κολώνες και στους τοίχους θυμίζουν ότι εδώ δεν μιλάμε μια μόνο την ελληνική γλώσσα. Οι Πακιστανοί κατακλύζουν τα μηχανουργεία και οι Φιλιππινέζες της Εκάλης εξαπλώνονται και στις άλλες περιοχές της Αθήνας. Τα εγκαταλειμμένα σπίτια γύρω από το Γκάζι γεμίζουν Κούρδους.

Προερχόμενοι από διάφορους λαούς, αποξενωμένοι από τον τόπο τους, οι ξένοι εργάτες είναι ένας κόσμος, χωρίς δεσμούς, χωρίς αναφορές και παραδόσεις.

Οι ανάγκες της επιβίωσης και οι κανόνες του ανταγωνισμού, τους επιβάλλουν στάσεις που είναι συχνά αντίθετες από αυτές του εργατικού κινήματος.

Συχνά εκφράζουν χαμηλότονα τους φόβους τους, μήπως στερηθούν το δικαίωμα να δουλεύουν με χαμηλότερα μεροκάματα.

Οι αλλοδαποί πραγματοποιούν την είσοδό τους στη χώρα μας, με δύο τρόπους : από την μία φτάνουν ως τουρίστες ή μέσω «κυκλωμάτων», τα οποία είναι συνδεδεμένα με τη ζήτηση στην αγορά παράνομης εργασίας. Από την άλλη φτάνουν ως πρόσφυγες, φαινόμενο που πήρε δραματικές διαστάσεις με τη μαζική εισροή Αλβανών στην Ελλάδα. Οι πρόσφυγες αυτοί βρίσκουν σε κάποιο ποσοστό εργασία, αλλά αντιμετωπίζουν πολύ σοβαρά προβλήματα εγκατάστασης και επιβίωσης, που οδηγούν ήδη στην ανάπτυξη της εγκληματικότητας. Η κρατική πολιτική απέναντί τους ασκείται στην Ελλάδα, μέσω του

νόμου 1975/91 «Αστυνομικός έλεγχος των μεθοριακών διαβάσεων, είσοδος, παραμονή, εργασία απελάσεις αλλοδαπών και διαδικασία αναγνώρισης προσφύγων ». Παρά την αυστηρότητά του, ο νόμος δεν σταμάτησε την ροή μεταναστών, ούτε εμπόδισε τη λειτουργία των κυκλωμάτων που εισβάλλουν τους αλλοδαπούς αυτούς στην αγορά εργασίας, δεν σταμάτησε την ανάπτυξη της παραοικονομίας με αυτό το «φτηνό» εργατικό δυναμικό. Συγχρόνως το ελληνικό κράτος δεν ανέλαβε τις ευθύνες του σ' ότι αφορά τα δικαιώματα των αλλοδαπών που εργάζονται, πολλές φορές για αρκετά χρόνια, στην Ελλάδα.

Κάποτε θα πρέπει να δούμε ότι ο νόμος όσο σκληρός κι αν είναι, δεν μπορεί να σταματήσει τις στρατιές των φτωχών που φεύγουν από τις χώρες τους κυνηγημένοι από την πείνα, τους πολέμους και την αδλιότητα. Ο δρόμος για τη λύση του φαινομένου δεν είναι τα αστυνομικά μέτρα. Η ιστορία της ανθρωπότητας είναι φτιαγμένη από μεταναστεύσεις, και δεν είναι εύκολο να την αντιστρέψουμε με τους νόμους.

Δεν είναι μόνο η κρατική πολιτική αυστηρή απέναντι στους αλλοδαπούς. Αυστηρή είναι και η ίδια η στάση των ελλήνων πολιτών απέναντί τους, όπως προκύπτει από διάφορες έρευνες, ένα σημαντικό ποσοστό δηλώνει ότι ανησυχεί για την ασφάλεια της οικογένειάς. Αντίθετα ένα μεγάλο ποσοστό θεωρεί ότι οι ξένοι εργάτες είναι άτομα που βρίσκονται σε πολύ δύσκολη θέση και πρέπει να τους βοηθήσουμε με κάθε προσπάθεια. Αποδεικνύεται τελικά πέραν των άλλων ότι οι έλληνες διαθέτουν ακόμη αποθέματα φιλοξενίας αλλά παραμένουν καχύποπτοι έναντι των ξένων λόγω κυρίως των περιστατικών εγκληματικής δράσης ορισμένων ξένων.

Μήπως οι λύσεις ευρίσκονται σε μια πολιτική εκτεταμένης νομιμοποίησης, όπως και στις άλλες χώρες της νότιας Ευρώπης, των παράνομων αλλοδαπών, για την καταπολέμηση της παραοικονομίας; Σε ότι αφορά τη μετανάστευση που είναι συνάρτηση της εγχώριας ζήτησης για φτηνή παράνομη εργασία, μια τέτοια πολιτική θα είχε περιοριστικά αποτελέσματα. Πρόκειται όμως για έναν προσανατολισμό που είναι συνδεδεμένος με τις ανάγκες να κατοχυρω-

δούν τα στοιχειώδη ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών, να εφαρμοστεί σε όποιους αφορά η εργατική και ασφαλιστική νομοθεσία και να εξασφαλιστεί η δυνατότητα των μεταναστών να οργανώνονται στις συνδικαλιστικές οργανώσεις.

Πρέπει να στραφεί το ενδιαφέρον, των λαών προς τις φτωχές χώρες του τρίτου κόσμου και να προωθηθούν προγράμματα ανάπτυξης για να παραμείνουν οι πληθυσμοί στις χώρες προέλευσής τους.

Αλλιώς τα κύματα θα εξακολουθήσουν να απειλούν την ευημερία μας, διεκδικώντας - και δίκαια - τα μίχουλα ενός πλούτου που με το δικό τους αίμα φτιάχτηκε.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ο ΝΟΜΟΣ 1975/91

Τριάντα επτά είναι τα άρθρα του νόμου 1975 /91.

1) Αλλοδαπός είναι κάθε πρόσωπο που δεν έχει Ελληνική ιθαγένεια ή πρόσωπο που δεν έχει ιθαγένεια (ανιθαγενής).

Πρόσωπα που διαμένουν στην Ελλάδα και έχουν περισσότερες από μία ιθαγένειες, από τις οποίες η μία είναι Ελληνική, λογίζονται ως ημεδαποί και έχουν τις υποχρεώσεις και το δικαίωμα του έλληνα πολίτη.

2) Οι διατάξεις του νόμου δεν έχουν εφαρμοστεί σε πρόσωπα των οποίων η εγκατάσταση η απασχόληση καθώς και η είσοδος και έξοδος από το ελληνικό έδαφος, ρυθμίζονται από κανόνα του κοινοτικού δικαίου.

3) Η είσοδος στο ελληνικό έδαφος και η έξοδος γίνεται από τις ελεγχόμενες μεθοριακές διαβάσεις. Αυτές είναι οι αερολιμένες, οι λιμένες και τα σημεία στα σύνορα της χώρας εκ των οποίων επιτρέπεται η είσοδο και η έξοδος προσώπων.

4) Κάθε άτομο που με οποιοδήποτε τρόπο εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος ή εξέρχεται από αυτό, υποβάλλεται σε αστυνομικό έλεγχο κατά την άφιξη και αναχώρηση του. Όποιος παράνομα κατέχει ή χρησιμοποιεί γνήσιο ταξιδιωτικό έγγραφο άλλου προσώπου τιμωρείται με ποινή φυλάκισης 3 μηνών και χρηματική ποινή 50.000. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος κατακρατεί ταξιδιωτικό έγγραφο άλλου προσώπου ή αρνείται να το παραδώσει στην αστυνομία. Ο υπεύθυνος γραφείου ταξιδιών ή μετανάστης που προσπαθεί να εκδώσει ταξιδιωτικό έγγραφο με στοιχεία που δεν είναι αληθινά τιμωρείται με ποινή φυλάκισης 3 μηνών και πρόστιμο 100.000 δρχ.

5) Με κοινή απόφαση των Υπουργείων Οικονομικών, Δημοσίας Τάξης και Εμπορικής Ναυτιλίας συγκροτούνται μικτές ομάδες επιτήρησης των παρακτίων περιοχών και θαλασσιών συνόρων της χώρας, για την καταπολέμηση της λαθρομετανάστευσης και άλλων παράνομων δραστηριοτήτων. Για την

στελέχωση, των έλεγχου και τον συντονισμό της δράσης των ανωτέρων ομάδων, αυξάνεται η οργανική δύναμη της Ελληνικής Αστυνομίας, και η οργανική δύναμη του Λιμενικού σώματος.

6) Κάθε αλλοδαπός δύναται να εισέλθει στο Ελληνικό έδαφος όταν κατέχει κανονικό και ισχύον διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο, αναγνωρισμένο από διεθνείς συμβάσεις και φέρει, εφόσον απαιτείται, έγκυρη και ισχύουσα θεώρηση εισόδου (VISA)

Αρμόδιες υπηρεσίες για τη χορήγηση θεώρηση εισόδου VISA είναι οι καθοριζόμενες με απόφαση του Υπουργείου Εξωτερικών.

Σε ιδιαίτερα εξαιρετικές περιπτώσεις, θεώρηση εισόδου δύναται να χορηγηθεί από τις υπηρεσίες ελέγχου διαβατηρίων, κατά την άφιξη του αλλοδαπού στο σημείο εισόδου, σύμφωνα με τις οδηγίες του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης.

Απαγορεύεται η είσοδος αλλοδαπού στο Ελληνικό έδαφος αν:

Πάσχει από ασθένεια, η οποία με απόφαση του αρμόδιου για θέματα υγείας έχει κριθεί, σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, ότι δύναται να αποτελέσει κίνδυνο για την δημόσια υγεία.

7) Αλλοδαπός που εισέρχεται στην χώρα χωρίς προξενική θεώρηση, του παρέχεται η δυνατότητα προσωρινής διαμονής μέχρι τρεις μήνες, με την επιφύλαξη τυχόν περιορισμών, που επιβάλλονται για λόγους αμοιβαιότητας. Παράταση του χρόνου διαμονής πρέπει να χορηγηθεί με αίτηση του ενδιαφερόμενου, η οποία υποβάλλεται 15 μέρες πριν την λήξη της άδειας παραμονής.

8) Δεν συνιστά είσοδος στο ελληνικό έδαφος η παραμονή αλλοδαπού στη ζώνη διερχόμενων *TRANSIT* (διαμετακόμιση, περνώ, διέρχομαι) αερολιμένας ή λιμένας της χώρας, με σκοπό να συνεχιστεί το ταξίδι του με το ίδιο ή άλλο αεροσκάφος ή πλοίο.

Ο αλλοδαπός που παραμένει στην ζώνη διερχόμενων υποχρεούνται να αναχωρήσει σε πρώτη ευκαιρία, διαφορετικά απομακρύνεται επιβιβαζόμενος σε πλοίο ή αεροσκάφος.

9) Με απόφαση του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης και του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών πρέπει να γίνεται έλεγχος σε πρόσωπα που μετέχουν σε κρουαζιέρες ή επιβαίνουν σε πλοία αναμυχής, ειδικά ναυλωμένα.

10) Αλλοδαπός, στον οποίο δεν επιτρέπεται η είσοδος στη χώρα, οφείλει να αναχωρήσει αμέσως, αλλιώς επαναπροωθείται αμέσως στην χώρα προέλευσης ή σε τρίτη χώρα, όπου μπορεί να επιτραπεί η είσοδος, με δαπάνες και ευδύνες του ιδίου ή του μεταφορέα.

11) Η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης καταρτίζει, κατάλογο ανεπιθύμητων αλλοδαπών. Αλλοδαπός που είναι σε ελληνικό έδαφος και έχει γραφτεί στον κατάλογο πρέπει να εγκαταλείψει τη χώρα. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης ο αλλοδαπός απελαύνεται.

12) Αλλοδαπός άνω των 18 ετών που εισήλθε στη χώρα μας για τουρισμό ή για λόγους διάφορους και προτίθεται να παραμείνει πρέπει να υποβάλει ο ίδιος αίτηση στην αρμόδια υπηρεσία 15 μέρες πριν την λήξη. Για να χορηγηθεί άδεια παραμονής λαμβάνεται υπόψη ο σκοπός της παραμονής, η ύπαρξη μέσων συντήρησης η εγκυρότητα των ταξιδιωτικών εγγράφων για τη δημοσία τάξη και ασφάλεια της χώρας.

13) Στον αλλοδαπό ο οποίος εισήλθε στην Ελλάδα κατόπιν προέγκρισης για εργασία ή άσκηση επαγγέλματος ή άλλης οικονομικής δραστηριότητας, χορηγείται άδεια παραμονής ετήσιας διάρκειας, που δύναται να ανανεώνεται κατά έτος και μέχρι 5 έτη, εφόσον δεν υπήρξε με υπαιτιότητα του αλλοδαπού μεταβολή των λόγων της αρχικής έγκρισης εισόδου ή άλλη εύλογη αιτία.

Μετά την συμπλήρωση του 5ου έτους παραμονής από την ημερομηνία της αρχικής εισόδου, εφόσον δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις των παραγράφων 3 και 4 του παρόντος, ο αλλοδαπός υποχρεούνται να εγκαταλείψει εντός μηνός το Ελληνικό έδαφος, διαφορετικά απελαύνεται.

Αλλοδαπός που προτίθεται να συνεχίσει, υπό τις προϋποθέσεις της παρ. 1 του παρόντος την παραμονή και εργασία στην Ελλάδα και πέραν της δετίας

από την αρχική του είσοδο, υποχρεούνται να υποβάλλει σχετική αίτηση στην αρμόδια αρχή δύο τουλάχιστον μήνες πριν από τη συμπλήρωση του 5ου έτους.

Η τυχόν χορηγούμενη άδεια παραμονής πέραν της 5ετίας είναι 2ετούς διάρκειας και ανανεώνεται με τις προϋποθέσεις της παρ. 1 του παρόντος. Μετά την 15ετή συνολική νόμιμη παραμονή και κοινωνική ασφάλιση σε φορέα κύριας ασφάλισης, επί εκατόν είκοσι μήνες, δύναται να χορηγηθεί στον αλλοδαπό από τον Υπουργό Δημοσίας Τάξης άδεια παραμονής αορίστου διάρκειας. Για την χορήγηση αδειάς αόριστης διάρκειας, δεν υπολογίζεται ο διανυθείς χρόνος σπουδών σε οποιαδήποτε σχολή της ημεδαπής και ο τυχόν χρόνος εκτίσεως ποινής στερητικής της ελευθερίας.

14) Αλλοδαπός που τηρεί της κατάλληλες προϋποθέσεις δηλ. έχει άδεια παραμονής, μπορεί να ζητήσει την εγκατάσταση της οικογένειάς του δηλ. Της συζύγου των παιδιών κάτω των 18, ανάπηρων γονέων εφ' όσον συντηρούνται από τον ίδιο.

15) Αλλοδαπός που έχει επιλεγεί για φοίτηση σε σχολή ημεδαπής του, παρέχεται ειδική θεώρηση εισόδου. Για τη χορήγηση ανανέωση της άδειας παραμονής λόγω σπουδών λαμβάνεται υπ' όψη και η πρόοδος του φοιτητή.

16) Κατά της απόφασης, που αρνείται τη χορήγηση ανανέωσης αδειάς παραμονής, ο ενδιαφερόμενος δικαιούνται να προσφύγει εντός 5 ημερών από την κοινοποίηση, στο Υπουργείο Δημοσίας Τάξης.

17) Αλλοδαπός που επικαλείται την ιδιότητα του ομογενούς υποχρεούνται να δηλώσει τούτο κατά την παρουσίασή του στην αρμόδια προς καταγραφή αστυνομική αρχή, προσκομίζοντας και τα επίσημα έγγραφα, που αποδεικνύουν τον ισχυρισμό του.

Σε οποιαδήποτε περίπτωση αμφισβήτησης ή αμφιβολίας ως προς την ιδιότητα του αλλοδαπού ως ομογενή, κατά περίπτωση, αποφασίζει ο Υπουργός Εσωτερικών αυτεπάγγελα ή ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου, αφού εξετάσει τα σχετικά στοιχεία.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών. Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Εσω-

τερικών , Οικονομικών, Εργασίας και Δημόσιας Τάξης, καθορίζονται οι προϋπόδεσης, η διάρκεια και η διαδικασία παροχής δικαιώματος εισόδου, διαμονής και εργασίας των ομογενών.

18) Αλλοδαπός, κάτοχος αδειάς παραμονής, που εξέρχεται προσωρινά από το Ελληνικό έδαφος, δικαιούται να ξαναγυρίσει, σε διάστημα μικρότερο των 2 μηνών από την έξοδό του, και όταν η άδεια του εξακολουθεί να ισχύει.

Η άδεια παραμονής βραχείας διάρκειας παύει να ισχύει, αν ο κάτοχος κατά την έξοδό του παραδώσει την άδεια στην υπηρεσία που ενεργεί τον έλεγχο εξόδου. Αίτηση παράτασης αδειάς παραμονής βραχείας διάρκειας για χρόνο μεγαλύτερο από τον καθοριζόμενο είναι απαράδεκτη.

19) Η άδεια παραμονής αλλοδαπού παρέχεται σύμφωνα με το αίτημα του ενδιαφερόμενου για την εξυπηρέτηση συγκεκριμένου σκοπού, ο οποίος αναγράφεται σ' αυτή.

20) Με απόφαση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης καθορίζονται η διαδικασία και κάθε άλλες αναγκαίες λεπτομέρειες για τη χορήγηση, ανανέωση και ανάκληση των αδειών παραμονής.

21) Για την έγκριση έλευσης αλλοδαπού προς κάλυψη κενής θέσης εργασίας ή την έγκριση αλλαγής εργοδότη, λαμβάνεται υπόψη η δυνατότητα κάλυψης αυτής από ανέργους και άλλων γεωγραφικών διαμερισμάτων της χώρας, προτιμώμενων των ημεδαπών και κοινοτικών υπηκόων, των ομογενών και ακολούθως των αλλοδαπών, που έχουν χαρακτηριστεί από τις ελληνικές αρχές ως πρόσφυγες και διαμένουν νόμιμα στο Ελληνικό έδαφος.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Δημόσιας τάξης, Εργασίας και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζονται οι όροι και η διαδικασία για τη χορήγηση, ανανέωση και ανάκληση των αδειών εργασίας σε αλλοδαπούς, η επιβολή χρηματικής εγγύησης που να καλύπτει τα έξοδα τυχόν επαναπατρισμού, σε βάρος των καλούντων αλλοδαπών, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Η κατά τον παρόντα νόμο άδεια εργασίας δεν απαλλάσσει τον κάτοχο

αυτής τυχόν άλλων υποχρεώσεων, που απορρέουν από άλλες διατάξεις.

22) Αλλοδαπός, ο οποίος έρχεται στην Ελλάδα για εργασία υποχρεούται να δείξει κατά τον έλεγχο τα έγγραφα που αποδεικνύουν ότι έχει προέγκριση από τις αρχές. Η προέγκριση δίνεται από το Υπουργείο Εργασίας. Από τη διαδικασία προέγκρισης εξαιρούνται:

- Το αλλοδαπό προσωπικό που ανήκει σε εταιρείες.
- Αλλοδαποί τεχνικοί απασχολούμενοι σε βιομηχανίες ή μεταλλεία.
- Αλλοδαποί αθλητές που προσλαμβάνονται από αθλητικά σωματεία.

23) Η άσκηση οποιουδήποτε επαγγέλματος στο Ελληνικό έδαφος απαγορεύεται εκτός αν έχει εφοδιαστεί ο ενδιαφερόμενος με την σχετική άδεια από το Υπουργείο Εργασίας. Ο αλλοδαπός, που ήρθε στο ελληνικό έδαφος υποχρεούνται εντός ενός μηνός από την άφιξή του να παρουσιαστεί στην αρμόδια αστυνομική αρχή του τόπου διαμονής μαζί με τον εργοδότη του και να υποβάλλει τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την έκδοση αδειάς εργασίας. Η άδεια εργασίας ισχύει για ορισμένη χρονική περίοδο και χορηγείται για συγκεκριμένο εργοδότη, είδος απασχόλησης και τόπο εργασίας. Η άδεια εργασίας ανανεώνεται ύστερα από αίτηση του ενδιαφερόμενου και του εργοδότη.

24) Σύμφωνα με την Σύμβαση της Γενεύης και του Ελληνικού νόμου, ο οποίος την επικύρωσε (3989/1959) «Πρόσφυγας» είναι το άτομο που βρίσκεται έξω από τη χώρα της ιθαγένειά του, έχει βάσιμο φόβο διώξεων για λόγους φυλετικής προέλευσης, θρησκείας, εθνικότητας κοινωνικής τάξης ή πολιτικών πεποιθήσεων και το οποίο δεν προστατεύεται από την κυβέρνηση του».

25) Αίτηση αλλοδαπού για την αναγνώριση του ως Πρόσφυγα είναι απαράδεκτοι αν δεν υποβληθεί αμέσως κατά την άφιξή του στο μεθοριακό σημείο ελέγχου. Κατ'εξαιρεση είναι δυνατή η υποβολή αίτησης αναγνώρισης της προσφυγικής ιδιότητας και σε αλλοδαπούς που διαμένουν ή οπωσδήποτε ευρίσκονται στο Ελληνικό έδαφος.

26) Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται από τις αρμόδιες αρχές απαγορεύεται η διαμονή ή η εγκατάσταση αλλοδαπών σε ορισμένες γεωγραφικές

περιοχές. Ο Υπουργός Δημοσίας Τάξης επιβάλλει σε συγκεκριμένους αλλοδαπούς για λόγους δημόσιου ή κοινωνικού συμφέροντος περιορισμούς που αναφέρονται ιδίως στην εγκατάσταση, διαμονή, μετάβαση σε ορισμένους τόπους, άσκηση ορισμένου επαγγέλματος ή υποχρέωση εμφανίσεως του στις αστυνομικές αρχές.

27) Η διοικητική απέλαση αλλοδαπού, είναι δυνατή αν: Καταδικαστεί σε κάθειρξη ή φυλάκιση και εφ'όσον η απέλαση του δεν διατάχθηκε από το αρμόδιο δικαστήριο. Η διατασσόμενη διοικητική απέλαση εκτελείται αμέσως μετά την έκτιση της ποινής ή την υπό όρους απόλυση του καταδικασθέντος.

28) Απαγορεύεται η απέλαση εφόσον ο αλλοδαπός:

- Είναι ανήλικος και η οικογένεια του διαμένει στην Ελλάδα.
- Είναι μητέρα ημεδαπού ανηλίκου με τον οποίο συγκατοικεί και διατρέφει ή γονέας ημεδαπού ανηλίκου, ο οποίος έχει τη γονική μέριμνα.
- Έχει υπερβεί το 80^ο έτος της ηλικίας του και δεν συντρέχει λόγος που να αφορά την εθνική ασφάλεια της χώρας.

29) Η δαπάνη απέλασης καλύπτει από τον ίδιο τον αλλοδαπό. Σε περίπτωση που η είσοδος ή παραμονή του αλλοδαπού έχει επιτραπεί με εγγύηση τρίτου προσώπου τα έξοδα βαρύνουν τον ίδιο τον απελαυόμενο καθώς και τον εγγυητή.

30) Οι διευθυντές ξενοδοχείων, παραθεριστικών κέντρων, κλινικών και θεραπευτηρίων καθώς και αυτοί που παρέχουν με οποιοδήποτε τρόπο διαμονή σε αλλοδαπό υποχρεούνται να ενημερώσουν τις αρμόδιες αρχές.

31) Οι διευθυντές φυλακών και κρατητηρίων υποχρεούνται να παραλαμβάνουν και να φυλάσσουν τα διαβατήρια και τα λοιπά έγγραφα των κρατούμενων, τα οποία παραδίδουν σ'αυτούς κατά την απόλυση τους.

32) Αλλοδαπός κατά την διάρκεια παραμονής του στην Ελλάδα υποχρεούνται να δηλώσει εντός μηνός στην αρμόδια του τόπου διαμονής του, την αλλαγή, κατοικίας του, την αλλαγή διαβατηρίου του και την απώλεια αυτού ή της άδειας παραμονής του.

33) Πλοίαρχοι ή κυβερνήτες οποιουδήποτε πλοίου, πλωτού μέσου ή αεροπλάνου και γενικά οδηγοί κάθε είδους μεταφορικού μέσου που μεταφέρουν αλλοδαπούς τιμωρούνται με φυλάκιση ενός έτους και χρηματική ποινή 100.000 έως 5.000.000 δρχ. Αν η μεταφορά ενεργείται κατ'επάγγελμα ή με σκοπό το κέρδος. Αυτός που απασχολεί αλλοδαπό με οποιοδήποτε τρόπο χωρίς άδεια εργασίας τιμωρείται με ποινή φυλάκισης 3 μηνών και χρηματική ποινή 100.000δρχ. Με τις ίδιες ποινές τιμωρείται και ο αλλοδαπός, ο οποίος χωρίς άδεια εργασίας, παρέχει εξαρτημένη εργασία ή ασκεί επάγγελμα.

34) Το τέλος χαρτοσήμου επί των χορηγούμενων αδειών παραμονής και εργασίας, αν για λόγους αμοιβαιότητας δεν προβλέπεται διαφορετικά, ορίζεται ως ακολούθως:

- Για τις άδειες βραχείας διάρκειας σε 4.000δρχ.
- Για τις άδειες ετήσιας διάρκειας σε 5.000δρχ.
- Για τις άδειες διάρκειας 2 ετών και άνω σε 6.000δρχ.

Το τέλος χαρτοσήμου σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι κατώτερο του αντιστοίχου σε δρχ. ποσού, που καταβάλλεται από τους έλληνες υπηκόους στη χώρα του αλλοδαπού. Τα πρόστιμα που προβλέπονται από τον παρόντα νόμο, αναπροσαρμόζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Οικονομικών και Δημοσίας Τάξης.

35) Οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος νόμου, εφόσον δεν προβλέπονται ρυθμίσεις κατά άλλο τρόπο, ρυθμίζονται με κοινή απόφαση του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού.

36) Ο νόμος αυτός καταργεί τον ν.4310/29 περί εγκατάστασης και κίνησης αλλοδαπών εν Ελλάδα, αστυνομικός έλεγχος, διαβατηρίων απελάσεων και εκτοπίσεων.

37) Ο νόμος άρχισε να ισχύει μετά τρεις μήνες από την δημοσίευση του στην εφημερίδα της κυβερνήσεως.

Αθήνα, 9 Αυγούστου 1991

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Δημήτρης Κατσορίδα, «ΞΕΝΟΙ (;) ΕΡΓΑΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ», Εκδόσεις «ΙΑΜΟΣ», Αθήνα 1994
2. Ξανθή Πετρινώτη, «Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ», Εκδόσεις «ΟΔΥΣΣΕΑΣ», Αθήνα 1993
3. Ε.Καβουριάρη, «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ», Εκδόσεις «ΚΑΛΒΟΣ», Αθήνα 1974
4. Π.Λινάρδου-Ρυλμόν, «ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ», Ι.Ν.Ε. & Γ.Σ.Ε.Ε., Αθήνα 1993
5. Π. Λινάρδου-Ρυλμόν, «Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ», Ενημερωτικό Δελτίο Ι.Ν.Ε., Γ.Σ.Ε.Ε., Τεύχος 44, 10/1994
6. Ζ.Παπασιώτη, «ΒΑΣΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ», Εκδόσεις «ΣΑΚΚΟΥΛΑ», Θεσσαλονίκη 1991
7. «NEW FORMS OF WORK», Labour Law and Social Security Aspect in E.C., European Foundation of the Improvement of Living and Working Conditions, Επιμέλεια Γ.Κραβανίτου-Μανιτάκη, Θεσσαλονίκη 1987
8. Κωνσταντίνου Δ. Λαναρά, «ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ», Θεσσαλονίκη 1991
9. Ι.Κουκιάδη, «ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ», Εκδόσεις «ΣΑΚΚΟΥΛΑ», Θεσ. 1995
10. Περιοδικό «LE MONDE DIPLOMATIQUE», Τεύχος 6, 2/1995
11. Περιοδικό «ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ Ι.Κ.Α. ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ», Β. Γαμβρούδη, Τεύχος 314, 3/1993
12. Περιοδικό «ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ», Τόμος 52, 1993
13. Δ. Κατσορίδα, άρθρο περιοδικού «ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗ», 5/1995
14. Δ. Κατσορίδα, άρθρο περιοδικού «ΕΚΤΟΣ ΟΡΙΩΝ», 8/1991
15. Δ. Κατσορίδα, άρθρο περιοδικού «ΣΠΑΡΤΑΚΟΣ», Τεύχος 38

16. Ρ.Φακιολά, άρθρο περιοδικού «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ», 7/90
17. Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ», άρθρο Α. Χριστοδολίδου, 26-1-1995
18. Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ», άρθρο Ν. Βαγενά, 6-7-1995
19. Εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ», άρθρο Α.Μητρόπουλου, 29-11-1992
20. Εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ», 1-11-1992
21. Εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ», 15-10-1995, άρθρα Δ.Νικολόπουλου & Π.Λαμυιά
22. Εφημερίδα «ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ», άρθρο Α. Χριστοδου-
λίδου, 15-11-1993
23. Εφημερίδα «ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ», άρθρο Α.Χριστοδου-
λίδου, Χ.Μελά, 8-1-1995
24. T.Nielsene «ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΕΩΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΔΙΑΚΙΝΟΥΜΕΝΩΝ
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ», Έγγραφα Συνεδριάσεως 1983-84
25. «ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ»,
Έγγραφα Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας, Αθήνα 24-1-1995
26. «Ε.Κ.Α. 20^ο ΤΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΡΑΤΣΙΜΟΣ - ΞΕΝΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ»,
Φυλλάδιο